

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Elhamarkodott ítélet

Budapest, május 23.

(Á. K.) Az orosz-török háború alatt, tehát Bosznia és Hercegovina okkupációja előtt, a tetőponton álltak Magyarországon a török szimpátiák. Az annexió gondolata annyira gyűlölt volt, hogy nemcsak az összes ellenzégi lapok tiltakoztak ez ellen „a népjog és az örök igazság nevében”, hanem tiltakozott ez ellen *utólag* még az országgyűlési többség felirata is. Egyfelől a török szimpátiák, másfelől az orosz-gyűlölet befolyásolva az egész magyar közvéleményt, senkisé tudta, de nem is akarta higgadtan bírálni Andrassy külpolitikáját s csak azt hangoztatta mindenki, hogy az orosz szövetséggel járó hódítási és osztozkodási politika nemcsak magyar-ellenes, hanem ellentétben áll a dualizmus szellemével és érdekeivel is. Támogatták e felfogás utóbbi részét maguk az osztrák *németek* is, kiknek vezére, *Herbst* épp úgy támogatta a delegációban az okkupációt, mint a magyar ellenzék. S ily viszonyok közt lehet-e csodálni, ha a berlini kongresszuson Andrassy nem az annexiót követelte, hanem az okkupációval megelégedett? — S ma mindezt felejtjük azok, akik ma csak azért kárhoztatják az okkupációt, mivelhogy nem volt annexió — s azért, hogy egyfelől tényleg bíráltsókba vette az okkupált tartományokat, másfelől a szultán szuverenitását fenntartotta, a legképtelenebb helyzetet teremtette meg.

Mikor Andrassy mindezekre azzal felelt, hogy a berlini kongresszuson kicsavarta Oroszország kezéből a győzelem gyümölcseit s egy évre az okkupáció után, mikor az új Balkán-államok alakulása már el voltak döntve, létrehozta a német szövetséget, — akkor Andrassy már nem volt a helyzet ura többé.

Az osztrák németek elfordultak tőle, mert a szláv politika erősítéseért vádolták, — az osztrák szlávok pedig, akik gróf *Taaffe* körül csoportosultak, aknákat ástak ellene a német szövetség miatt. A katonapárt pedig, mely egészen másról álmodott, mint ami bekövetkezett, fogait csikorgatta és ökölbe szorította kezét. Andrassy érezvén azt, hogy Magyarország közvéleményére, melynek szemén hályog volt, szintén nem támaszkodhatik, — lemondott s visszavonult. Az ő általa inaugurált külpolitika tehát, éppen akkor, mikor a legtöbb szükség lett volna arra, hogy Andrassy vezesse tovább, — idegen kezekbe jutott. Az okkupált tartományok, melyekben a lázadások napirenden voltak, drága és veszedelmes nyűg gyanánt maradtak a nyakunkon s már-már azon a ponton állunk, hogy az európai mandátum egy óriási blamázzsal fog elvégeződni, — amikor 1882-ben Szláv József után *Kállay* Béni vette át a közös pénzügyministerséget s azzal az okkupált tartományok kormányzatát is.

Ez a kormányzat akkor még a lázadások miatt egészen katonai volt. S a páciáció szempontjából már az is nagy eredménynek vétetett, midőn később a katonai kormányzat átváltozhatott polgárvá. S mi lett volna könnyebb, mint annak a polgári kormányzatnak, mely az okkupált tartományok ferde közjogi helyzeténél fogva nem lehetett alkotmányos és parlamentáris, hanem csak abszolutisztikus, — teljesen háttérbe szorítani vagy kiüldözni az okkupált tartományokból a *mohamedán elemeket*? Ha valakinek, aki az okkupált tartományokat abszolút hatalommal kezelheti, csak az a célja, hogy háttérbe szorítsa az okkupált tartományokban azokat az elemeket, melyek egykor utját állhatják a szlávizálásnak s a későbbi időkben ter-

mészetes kapcsokat alkossanak Magyarországgal és az okkupált tartományok között, akkor annak első sorban a boszniai mohamedán elemek kiszorítását kell célul kitűznie. — S miért tette *Kállay* Béni éppen az ellenkezőt? Miért tűzte ki céljává, hogy a mohamedanizmust összhangba hozhassa a nyugati civilizációval? Miért tűzte ki céljává, hogy megdöntse azt a hitet, hogy a mohamedanizmus képtelen bármilyen reformra, képtelen arra, hogy a nyugati áramlatokkal szemben önmagát versenyképessé tegesse? — Miért tűzte ki céljává ezt, ha nem a magyar érdekek ápolása és fejlesztése miatt?

De nemcsak közvetlenül tartozik a magyar érdekszférához ennek a világproblémának megoldása, hanem közvetve is. Mert amennyiben ennek a problémának megoldása sikerül vala az okkupált tartományokban, abban a mértékben válik ez iskolává a török birodalom reformképességére nézve is. És sikerült-e ennek a nagy és nehéz problémának megoldása a *Kállay* kormányzatának? — Ila a nehézségeket és akadályokat tekintjük, melyek útjában voltak s melyek útjában vannak ma is, azt mondhatjuk, hogy sikerült. Mert létezik egy európai közigazgatás, melyben a mohamedán vallási elvek teljes kiméletben részesülnek; létezik egy törvénykezés, amelyben a mohamedán vallási elvek összhangban állnak a jogegyenlőség követelményeivel. Létezik egy közegészségi rendszer, melyben a mohamedán nők is — akik a férfaitól elvannak zárva, — részesülhetnek modern orvosi segélyben, a *nőorvosok* által. Létezik egy *iskolai* rendszer, melyben a mohamedán elvek dacára a mohamedán gyermekek európai nevelésben részesülnek. Létezik egy vallási autonómia, melyben a mohamedán hitélet zavartalansága biztosítva van; a vagyonkezelés

TÁRCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

Leültek a jerikói rózsas-lugasba egymás mellé.

— Hát hallgasd meg, hogy mi történt velem, Lubi. Mi a vadászakban szép kordialisan kvaterkázunk, anekdótázunk, dalogtatunk a művész-kumpánokkal, mikor a hajdu jön jelenteni, hogy a kocsik előálltak. No, még egy „Schmollisz”, aztán kiki veszi az utiköpenyét; megyünk a hölgyekért, én hozatom magam után a főkertészszel a két rózsabukétót. A hölgyek már ott vártak a színház portikusa alatt, teljesen utnak öltözve. Én az anciénitás elvének hódolva, elébb a piros rózsas-csokrot prezentáltam Rigoldoche asszonyságnak, aztán a fehér rózsást Lucilének.

— Bizonyos vagy felőle, hogy nem oserélted el a bukétokat?

— No, hiszen csak nem vagyok részeg? A piros bukét nyele körül egy arany karperec is volt csatolva.

— A fehér rózsas-csokor ékszere már a helyén volt, ugye?

— Ez az, ami megbolondít. Lucilének a kezén már keztyű volt. Mikor a rózsas-csokrot oda nyújtottam elé, ő leirhatatlan bajjal tekintte a szemembe s gyöngéd érzellemmel sietett a keztyűt lehuzni a kezéről, hogy azt csókra nyujthassa.

S amint a csokromat átvette, olyan attitűddel, mintha a rózsát szagolná, az ujjára huzott nagy ékszeres gyűrűt szorította oda az ajkaihoz: ez volt a bucsucsókjá. Én egész elragadtatással kaptam meg a kezét, hogy azon melegében érinthessem ajkaimmal azt a csókkal szentesített gyűrűt, amikor egyszerre visszatántorodtam, mintha csak egy anakonda fejét csókoltam volna meg.

— Nos? Hát mi volt ott?

— Mi volt ott? Egy gyűrű briliánttal a közepén s rubintokkal körítve. Holott az én gyűrűm, amit a bajadér ujjára huztam a gyönyör extázisában, rubin közepű volt, gyémánt foglalatban.

— Lehetetlen.

— De ugy van.

— Á szemed káprázott. Sokat ittál.

— Csak nem fogod rám, hogy színvakságban szenvedek! Hogy zöldnek nézem a vereset. Hol van ez a georgina; hát nem jól látom, hogy minden szirma veres közepű és fehér szegélyű. Hát a te arcod nem piros közepén, nem fehér kétoldalt?

— Hagyj az én arcoknak békét! Részeg vagy, azt sem tudod, mit látsz. Eredj haza, fekdüj le, aludj ki magadat. Most sem tudod, hogy ébren vagy-e, vagy álmodol. Majd ha kijózanodtál, akkor gyere vissza.

Tihamér csakugyan olyan álmos volt már, hogy majd eljettette a fejét. Nagy szüksége volt rá, hogy *Ljubissza* támogatása és elvezesse a lugason végig a kertajtóig, miközben egyre azt hajtogatta, hogy ő nem részeg. Mivel pedig ezt legjobban be lehet azzal bizonyítani, ha az em-

ber rágyujt egy nótára, elkezdte a kedvenc dalát: „Ganges szép vidékin”. — Hogy van tovább?

— „És buja mezein”.

A kapunál gyámolításra jött a hajdu, hogy a bricskába fölsegítse. De Tihamér addig nem engedte magát feltoltni az ülésbe, a míg végig nem dalolja: „vigabban él az ember, édesben alszik el, hol minden azt susogja, itten szeretni kell”. Azzal jót huzott végig a lovagvesszővel a hajdunak a hátán, — (amiről annak különös fogalmi támadtak a gangespárti szerelemről).

Délre járt az idő, amidőn Tihamér újból visszakért *Ljubissza* asszonysághoz. A tisztartónét ott találta a boudoirjában: hajbodoritással foglalkozott.

— No most vagyok már meglové! Ezzel a szóval rontott be hozzám s udvariasság kifejezésül a kalapját a szegletbe vágta.

— Kérem, kérem. Kár azért a kalapért. Tegye fel inkább a fejére.

— Nem fér el rajta. Maga kívánta nekem egyszer, hogy azt a sebhelyet a homlokomon a hitvesi szeretet koronája takarja be. No hát betakarata.

— Nono, fiacskám! Ne beszélj bolondokat.

— Világ csufjává lettem!

— De mi köze ahhoz a feleségednek?

— Ördögös menyekő! Nagyon nagy köze van hozzá. Amint ma reggel kialudtam a krapulámát, átmentem az asszonyhoz. Egész jó kedvében találtam. Elmúlt a fejfájása. Elém jött, megölelt, megcsókolt. Kérdezősködött tőlem, hogy mint mulattam a mult este? Szép volt-e az előadás? Aztán karonfogott, átkalauzolt az étke-

pedig hatályos ellenőrzés alatt áll. Igaz, hogy mindez nem mindig a bosnyák mohamedánok akaratával történt, hanem sokszor akaratuk ellenére.

Hogy mindez husz év alatt ennyire fejlődhetett, ez a siker. Mert hogy husz év alatt egyszerre nem lehetett átalakítani a mohamedanizmust s nem lehetett — kivált a mai ferde közjogi helyzetben — teljesen átgyúrní a bosnyák mohamedanizmust, ez csak természetes; s ha tehát ebből kifolyólag még mindig vannak Boszniában is elégedetlen mohamedánok, ez nem a kísérlet bukását jelenti. Hisz egy oly tartományban, melyben négyszáz évig nem a szultán akaratát történt, hanem az, amit a boszniai mohamedán feudális elemek akartak, — csoda lenne, ha már most nem lennének ott elégedetlen mohamedánok. De miben mutatkozik ez a mohamedán elégedetlenség? Előbb mutatkozott a kivándorlásban. De ez megszűnt. Sőt sokan a kivándorlók közül is visszatértek. Most pedig mutatkozik abban, hogy az elégedetlen mohamedánok Budapestre, a magyarokhoz járnak panasza. Hát csak járjanak.

De tude a magyar közvélemény tisztán látni a keleti politikában? — Az előzmények arra a szomorú tapasztalatra mutatnak, hogy a magyar közvélemény nagy tévedésekbe esett a multban s még sem okult belőle. — Ma is épp oly könnyen alkotja ítéletét s ma is épp oly hirtelen és kellő bírálat nélkül fogadja el az „első információkat“. *Andrássy* Gyulát is, mivel nem tudta bevárni a fejleményeket, — akkor segített a térről leszorítani, mikor éppen Magyarországnak lett volna a legnagyobb érdeke, hogy *Andrássy* helyén maradjon. S most vannak, akik *Kállay* Bénével akarják ugyanazt eljátszani, amit eljátszottak *Andrássy* Gyulával. S később, majd mikor késő lesz, fog külsőn erről is, hogy es volt az igazi osztrák politika, nem pedig a *Kállay*.

BELFÖLD.

Apponyi Jászberényben. Gróf *Apponyi* Albertnek jászberényi utja iránt politikai körökben nagy az érdeklődés. *Apponyi* és az őt kísérő képviselők és hírlapírók vasárnap a rendes gyors-

zöbe, ahol készen várt a reggeli. Ő maga töltötte a csészembe a kávé. A szemem e közben rávetődött a kezére. Méreg és pokol! Mit pillantok meg az újján? Azt az én rubintos gyűrűmet a gyémántfogalattal, amit én tegnapi extázisomban a paradicsomi péri újjára huztam!

— Ne mondd!

— És még ráadásul azt a megpecsételő rózsaalvél-foltot a nyakán, ami az én forró csókomban a nyoma.

Ljubissza hahotával kacagott.

Tihamér ellenben dühösen nyargalt fel s alá a szobában.

— Ördög és pokol, hát én a saját feleségemnek adtam szerelmi légyottot a Brahma sátorában!

— Ez megfoghatatlan, de ha te mondd.

— Mondom hát! Hisz minden jel arra vall.

— De hát te nem ismertél rá a saját feleségedre a paradicsomi találkozásnál? Sohasem láttad még?

— Holdvilág volt. Aztán ilyen csábító tánclejtéseket sohasem láttam ő tőle. Milyen klaszszikus görög pózok! Micsoda varázstánc. Ki az ördög taníthatta be erre?

— Magától tudja azt minden asszony.

Tihamér a feje hátulját ütötte az öklével.

— En lá, én számár!

— No hát mit sirsz, mint akinek a macska elvitte a pecsenyéjét. Megkaptad a tündéredet. Itt is maradt neked. S a gyűrűd is megmaradt.

— De most már egész Bécs városa rajtam fog kacagni: egy férj, aki megcsalta saját magát! Csak azt tudnám, hogy ki csinálta nekem ezt a schabernacket? Hisz ahhoz pénz kellett, hogy valaki a másik gyűrűt megvegye s elajándékozza.

vonattal reggel 7 óra 15 percek indulnak a keleti pályaudvarból s még aznap este visszatérnek a fővárosba. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást a háznyi hivatalban nyerhetnek. Az államasutak igazgatósága kellő számú közvetlen köcsit csatoltat a gyorsvonathoz.

Koerber és Széll. Az osztrák parlamentnek egy bárdolatlan tagja, aki a *Breiter* névre hallgat, ma a képviselőház ülésén vadul és szemtelenül nekiment Magyarországnak és Széll Kálmán miniszterelnöknek. Ez a fickó azt merészelte mondani, hogy Széll Kálmánnak Ausztriáról mondott szavaira az osztrák önértet csakis megvetéssel felelhet. Ebben a kijelentésben a nevetlenségénél is nagyobb a butaság. Mert ugyan mit szolt Széll Kálmán Ausztriáról? Mindössze annyit, hogy ha ott az ellentétes pártok is tömörülnek Magyarországgal szemben, akkor annál furesább minálunk az ellenzék kötekedése. Hol ebben a sértés? S mi van ebben olyas, amire megvetéssel kellene felelni. A *Breiter* kifakadásaira Koerber miniszterelnök okosan, méltósággal és lojalisan hangon válaszolt. Kijelentette, hogy alku közben a kiegyezés mibenállásáról nem beszélhet. Ez valahára helyes álláspont. Magyarországon bezeg sem a parlamentben, sem a sajtóban egy szikrányi indiskreáció sem történt a két kormány közt előállott differenciák dolgában. Ami e tárgyban kitudódott, az a Koerber-kabinethoz közelálló osztrák sajtó révén tudódott ki. Az osztrák miniszterelnök úgy látszik magába szállott s a jobb utra kíván térni. Helyes és lojalis volt az a mód is, ahogy Széll Kálmán a *Breiter* durva támadásával szemben megvédte. Koerber ur ugy nyilatkozott magyar kollegájáról, mint akit méltán kiérdemelt bizalom övez minden oldalról. Ezt megértették Ausztriában és megértik bizonyára Magyarországon is. Széll Kálmán iránt csakugyan rendületlen a bizalma a koronának és sziklaszilárd a ragaszkodása a szabadelvűpártnak. Koerber ur tegnap még Budapesten tartózkodott, itt hivatalosan érintkezett a koronával; s ha ő mondja, hogy Széll minden oldalról feltétlen bizalom környei, ez nyílt beismerését jelenti a magyar miniszterelnök roppant erős pozíciójának. Ezt a tényt a maga teljes értéke szerint fogják mérlegelni a magyar közélet összes árnyalatai.

Magyar ágyukölesön. A bécsi *Morgen Zeitung*nak jól értesült forrásból azt írják, hogy a magyar kormány az új ágyuk megszerzésének költségeit külön kölesön utján akarja fedezni. Az a hír, mely pár hó-

nappal eszelt el volt terjedve, hogy az osztrák és magyar kormány közös kölesönt vesz föl az új ágyuk költségeire, a *Morgen Zeitung* szerint alaptalan.

A főrendiház bizottságából. A főrendiház pénzügyi bizottsága ma délelőtt tárgyalta a költségvetésről szóló törvényjavaslatot. A kormány tagjai közül jelen voltak *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter, *Daranyi* Ignác földmívelésügyi miniszter, *Ploz* Sándor igazságügyminiszter és gróf *Saschenyi* Gyula, a király személye körüli miniszter. A tárgyalást *Samassa* József egri érsek, a pénzügyi bizottság elnöke vezette, előadó báró *Budnyánszky* József volt.

Kautz Gyula szoltál föl elsőnek. Az ország közállapotait ábrázolta, amelyek között sok aggasztó tünetet lát, amelyeknek orvoslását sürgeti s ezek után kijelenti, hogy a költségvetést általában és részleteiben is elfogadja.

Szell Kálmán miniszterelnök kimerítően válaszolt minden megjegyzésre. Hogy közállapotaink nem jobbak, mint amineknek találjuk, ennek magyarázatát ő abban keresi s abban is kell keresnünk, hogy néhány évized alatt valóban rohamlépésekkel hadiutakat nyugat felé, Nyugati kultúrépület ezen aránytalan rövid idő alatt emeltük államépítményünket. Természetes, hogy a munka során bizonyos hézagok maradtak, de azokat a hézagokat talán még legtöbb mértékben megtaláljuk más kultúraállomaknál is. A bajok orvoslásával sietünk, amennyire csak tőlünk telik és ő reméli, hogy idovel közállapotaink csakugyan arra a színvonalra emelkednek, amely őt is megnyugtatta és örvendetesen megnyugtat mindnyájunkat.

Lukács László pénzügyminiszter és *Ploz* Sándor igazságügyi miniszter szoltott ezután még röviden, mire a bizottság az egész költségvetést és az azzal kapcsolatos jelentéseket is, minden változtatás vagy megjegyzés nélkül általánosságban és részleteiben elfogadta.

A költségvetési törvény tárgyalását megelőzőleg ugyancsak *Samassa* elnöke alatt és báró *Budnyánszky* előadására mellett a pénzügyi és gazdasági bizottság tanácskozott. A bosnyák vasutakról szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Szell Kálmán miniszterelnök ajánlotta a törvényjavaslat elfogadását, részletesen indokolta az új vasutak elkerülhetetlen szükségességét.

Gróf *Esterházy* János néhány észrevételt tett, különösen arra vonatkozólag, hogy a vasutakat keskenyágúaknak tervezték; így nagy kocsiparkra lesz szükség és igen nehéz lesz majd az átrakodás.

Szell Kálmán miniszterelnök sorra vette az észrevételeket, megvilágosította azoknak minden részletét s kifejtette, hogy a bosnyák vasutak azért kellett keskenyágúaknak tervezni, mert a pálya olyan hullámos, annak olyan emelkedései vannak, amelyek szabályos nyomtávu vasutat építeni és fenntartani veszedelem nélkül szinte lehetetlen.

A bizottság ezek után a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadta.

— Bizonyosan valamelyik a jó pajtásaid közül: a Dusi, vagy a Blunci, vagy a Windstill bankár.

Tihamérnak vérben forogtak a szemei.

Egészen be volt már rekedve.

— Bosszut fogok rajtuk állani!

(Folytatása következik.)

A mai est.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

I.

Fernande.

(Repriz a *Nemzeti Színházban*.)

III-ik Napóleon és a felesége, Eugénia, még uralkodtak Franciaországon, még császári koronát hordtak a fejükön, amikor *Sardou* ezt a négyfelvonásos színművet megírta. Páris akkor volt a korrupció tetőpontján. Anyai szédelőg, anyai nemzetközi kalandor, anyai „mexikói generális“, anyai kokott és hamiskartyás sohasem hemzsegett a Hausmann ur boulevardjain, mint akkor-táj. Fényesebb és piszkosabb kártyabarlangokban sohasem hagyta ott a testi és lelki egészségét Franciaország arany-íjúsága. A legtöbb ember kártyázott és jobbára — hamisan. Maga III-ik Napóleon volt a legvakmerőbb hamisjátékos. Hamisan játszott a nemzetével; hamisan játszott egész Európával. Hamis kártyából rakta össze uralkodását, amíg ez a hamis kártyavár a német-francia háború forgószélében végre disztelenül összeomlott és a vakmerő hazárdör, mint szedáni fogoly, Wilhelmshöhebe került.

A szédelőgnek, a kétes egzisztenciáknak, a kártyázó szenvedélynek, a divatos romlottságnak ezt a gyűlévész bandáját alkalmazta *Sardou* millió gyanánt ebben a darabban. És ebből a millióból fejlesztette ki *Fernande* érzékeny történetét.

A technika nagy mestere úgy áll előttünk ebben a drámában, mint az ifjuság védője és az emberszeretet, a bünbocsánat apostola. Az ifjuságot arra inti, hogy tartózkodjék a kártyabarlangoktól, hagyjon föl az éjszakai dorbézolással, bontakozzék ki a kokottok léha és egészségrontó öleléseiből, házasodjék meg és éljen tisztán, hasznos, munkás életet egy bájos, ragaszkodó, hűséges feleség oldalán. A férjeket pedig, akikkel megesezt az a malőr, hogy lelkileg romlatlan, de testileg nem abszoluto érintetlen leányt vettek feleségül — a férjeket arra inti: legyenek elnézők, nagylelkűek az ilyen asszonyok iránt, ha megvan rá a bizonyosság, hogy a testükön esett esorbát nem belső romlottság, hanem külső kényszer, a körülmények végzetes nyomása idézte elő. Ifjabb *Dumas* Sándor ugyanazt a témát dolgozta ki az *Alfons urban* és a *Deniseben*, kevesebb raffineriával, de sokkal szebben, tartalmasabban, sokkal több igazsággal.

*Sardou*nak mintha nem hinnék egészen. Föltámad bennem a gyanu, hogy a színpadi mesteresség lebegett előtte, nem a morál, nem az erkölcsjavítás. A helyzetekkel való virtuóz-játék volt a célja, nem az, hogy védje az ifjuságot és propagandát csináljon az emberszeretnek. Az volt a célja, hogy a bonyolalom mesteri szövésevel, a csattanók merész halmozásával egyik szenzációból a másikba kergesse a nézőt és a fölkorbaesőt kiváncsiság révén biztosítsa darabjának a fényes kassza-sikert, az en suite-előadások rengeteg tömegét. *Fernande*ot azért találta ki, hogy *Klotild* olajjátszása előttünk a maga csodálatosan kiesztelt komédiáját. És *Klotild* csak arra szolgál, hogy egy-egy virtuóz-színésznek, aki nagyszerűen tud játszani a közönség idegeivel, paradés szerepet kapjon.

Erre vall az, hogy *Klotild művészi* bosszut akar állani a szeretőjén, *Andrén*, aki hűtlen lesz hozzá. Esküdni mernék rá, hogy az asszonyok csak a színpadon állanak művészi bosszut azoknak, akiket forrón szeretnek. Az életben nem. Nincs hozzá elég hidegvértek. Nincs elég önuralmuk. És a *Klotild* bosszuját még a művészinél is

A kvóta. Az osztrák kvótaküldöttség ma tartott ülésén *Javoršík*, az új előadó a két kvótaküldöttség között 1901. március 28-ikán létrejött megállapodások megújítását indítványozza az 1902. július 1-jétől 1909. december 31-éig terjedő időre, a kvótának $65^6 : 34^4$ arány szerint való megállapítása mellett. *Zedwitz* azt indítványozza, hogy a megállapodást csak egy évre, vagyis 1903. július 1-ig újítsák meg. *Kaiser* a kvótának egyenlő arányban, esetleg a lakosság száma arányában való megállapítását indítványozza. *Menger* azt indítványozza, szólítsák fel a kormányt, hogy indítsen tárgyalásokat alkalmas *állandó felszólítási letelek* megállapítása végett. Azt indítványozza továbbá, hogy a két állam között a kiegyezés terén esetleg támadó differenciák eloszlatására választott bíróságot alakítsanak. Hosszabb vita után, amelyben *Koerber* miniszterelnök és *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter is résztvett, az elnök döntésével elfogadják az előadó indítványát s így *Zedwitz* indítványa felett fölszólalás vált a szavazás. *Menger* indítványai közül az elsőt elfogadják, ellenben a másikat elvetették azzal, hogy ebben a kérdésben a küldöttség nem illetékes.

A décsi választás. A *Független Magyarország* a minap erős támadást köztött a décsi szabadelvű *Dániel*-párt és annak élnöke ellen. Ezzel szemben *Farkas* János ügyvéd, a párt élnöke hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyben tiltakozik a támadó cikk állításai ellen. Nevezetesen valótlannak mondja azt, hogy báró *Dániel* Tibor az 1901. évi októberi választáson gróf *Telekiv*l szemben mint ellenzék párti lépett fel, mert *Dániel* mindig a szabadelvűpárt híve volt. Tiltakozik az ellen, hogy a nyilatkozó dr. *Farkas* János ügyvéd magyarföld, hogy a nemzeti zászlót évekkel ezelőtt, avagy bármikor is házáról levette s hogy bármikor is azt mondta volna, hogy „azt a rongyot nem tűri meg”. Valótlanság az is, hogy bármely décsi ipartársulat 107 szavazatát 9530 forintért vitte vásárra, illetve a Rády-pártnak annyitért kínálta. Végül visszatartja a nyilatkozat a presszió, az etetés-itatás és vesztegetés vádját is.

A jogi oktatás szabályozása. A Kuria összes tanácsai ma délelőtt *Szabó* Miklós elnöklésével ülést tartottak az elméleti jog- és államtudományi vizsgálat és a jogi oktatás törvényhozás útján való szabályozása, valamint az egyesleges igazságügyi gyakorlati vizsgálat szabályozása dolgában. Az igazságügy-miniszter ugyanis már régebben fölhívta a Kuria-t, hogy a fontos kérdésekben véleményét mondjon. A Kuria akkor *Csathó* Ferenc kuriai tanácselnök elnök-lésével bizottságot küldött ki a véleményes javaslat elkészítésére, s ez a javaslat *Greszák* Károly kuriai bíró özvegyezésében ma került a teljes ülés elé, amely több szakszerű főlészolás után a munkálatait magáévá tette, s legközelebb föl fogja terjeszteni a miniszterhez.

művészibb. Ilyen raffinált démon nincs a teremtés állatjai közt. Ilyen hideg ördögöt, ilyen számító monstrumot az élet sohasem konstruál, csak a drámairól, aki virtuozitásában utazik, technikai hatásokban köti üzleteket. Az élet maga sokkal őszintébb, egyszerűbb. Az élet távolról sem olyan virtuóz, mint ezek a virtuóz-drámairól.

Fernande anyja, aki korán özvegyesré jutott, kártyabarlangot tart, ahol aljas kompánia szokott összegyűlni. A mama azzal mentegeti magát, hogy nyomor és dac vitte rá erre az életmódra. Sokat éhezett és belátta, hogy végre is éhen hal a leányával együtt, ha megmarad a varrótú és a szigorú erkölcs útján. Biráljuk a dolgot akármilyen enyhén, bizonyos, hogy a mama könyvemű, léha, erkölcstelenség. S valóságos csoda, hogy olyan leánya van, mint *Fernande*, aki ilyen arya mellett és ebben a környezetben megőrzi a szüzies, ártatlan lélek minden nemességét. Csoda. Vagy drámairól refinement. Nem kell botanikusnak lennünk: mindnyájan tudjuk, hogy a fehér kelyhű vízi lilium hazája nem a trógyadomb. De *Fernande* a kártyabarlang mélyében levegőjében szüzi marad. Legálább lélekben. Testileg is az maradt volna, ha madame *Senecchal*, a jó mama, nem keveredik összezütközésbe a rendőrséggel. *Roqueville* ur, a kártyabarlang egyik habitúje, fölhasználja ezt az alkalmat. Elhítheti *Fernande*-dal, hogy édesanyja csak az ő közbenjárása révén szabadulhat ki a börtönből, ahol különböző éveket benttartanak. Rábészéli, fenyegeti a magárahagyott, védtelet leányt, aki végre átengedi magát a ledér, erőszakos gazembernek. Föláldozza magát az édesanyjért. (Csak az a bökkenő, hogy ilyen anyáért, ha csakugyan tisztességesek vagyunk, nem áldozunk föl magunkat. Az ilyen anyától, ha csakugyan tisztességesek vagyunk, száz mértőföldnyire menekülünk. Mert az ilyen kártyabarlangos mama erkölcsi undort kelt azokban, akiknél a tisztesség nem frázis, hanem az élet lényege. S akit ma-

A dévai mandátum. Egy mai reggeli lap e cím alatt azt írja, hogy a megüritült dévai választókerületben jelölt két jelölt közül az egyiket, *Réthy* Lajos tanfelügyelőt a kerület polgárságának nagy része óhajta képviselőül, míg a másik jelöltet, gróf *Thoro*czay Miklóst a választóknak csak egy csekély töredéke támogatja, továbbá, hogy a dévai főlészolábíró és a piskíi és harói körjegyzőt *Réthy* pártíveinek feljelentésére a belügyminiszter korteskedés miatt felfüggesztette. Mint a Magyar Távirati Iroda illetékes helyről értesül, ebből a nyilván egyoldalú, irányzatos információon alapuló közleményből egy betű sem felel meg a valóságnak.

Magyar delegáció.

Budapest, május 23.

Ma kezdte meg érdemleges munkáját a magyar delegáció plénuma a külügyi tércsoport költségvetésének tárgyalásával. A teljes ülés iránt nemcsak a delegátusok érdeklődtek, hanem hallgatóság is jöskán verődött össze a karzatokon. A képviselők páholya egészen megtelt s a hírlap-tudósítók rezekénes szomszédságában nagyszámú hölgyközönség foglalt helyet.

A vitát *Falk* Miksa, a külügyi albizottság előadója vezette be rövid, tömör beszéddel. Utána gróf *Zichy* János próbálta plauzibilissé tenni a hármasszövetség ellen elfoglalt álláspontját, amelyre azonban rögtönösen ráolvasott *Berzeviczy* Albert, kimutatta, hogy tavaly még egészen jó volt ez a szövetség gróf *Zichy*nek és társainak s egy év alatt nagyon is feltűnően változott meg az urak guztusa. Ami bizonyára nem a hármasszövetség hibája.

Berzeviczy beszédjének ezen a polemikusz részén kívül igen értékes és hatásos volt az a passzusa, amelyben *Bilow* sokat magyarázott beszédjének igazi jelentőségét értelmezte és az a nyomatékos ítélet, amelyet *Stadler* érsek kirohánása fölött mondott, az egész delegáció nagy figyelmé és méltó helyeslése közben.

Holló Lajosé volt ma az utolsó szó. Újat nem mondott, csak a hármasszövetség ellen forgalomban levő szélsőbali kifogásokat variálta és a közös kormányt támadta a magyar államiség tiszteltbentartásának elhanyagolása miatt.

Holló beszédje alatt néhány percre egy inkább mulatságos, mint izgató incidens foglalta le a delegátusok és a karzati közönség figyelmét. Észrevettük ugyanis néhányan, hogy idegen ül a delegátusok padjaiban. *Lengyel* Zoltán szélsőbali képviselő volt az idegen, aki ott hallgatta a

vitát a félkör felső részén, azon a tájékon, ahol *Jókai* Mór szokott ülni. Egyszerre feleje fordult minden szem, ami láthatóan jólesett az ifjú honatyának, aki mosolygó önérzettel nézett fel a karzaton levő képviselőtársaira és le, a padokból felé bámuló delegátusokra. Báró *Wodáner*, a háznapgyijedten sietett hozzá és atyai jóindulattal igyekezett kapacitálni, hogy menjen inkább a karzatra, ahol a többiek egészen jól érzik magukat. *Lengyel* Zoltán azonban nem tágitott. Hivatkozott a delegáció határozatára, amelyben nincs kimondva, hogy a képviselők csak a karzaton lehetnek jelen és hozzátette, hogy ha az albizottságok nem nyilvános ülésein lent ülhetnek, akkor joguk van ugyanott lenni a plénum nyilvános ülésein is. Amiben végre igaza van. Az egész dolog egy cseppet sem veszedelmes, bár az is igaz, hogy egy cseppet sem izléses. De lelke rajta!

Belátta ezt végre a jó öreg háznapgy és otthagya *Lengyel* Zoltánt. És *Lengyel* Zoltán ott maradt és nem történt semmi baj. Még csak a hármasszövetség sem roppant össze, akármennyire döngötte *Holló* Lajos.

A magyar delegáció ülése május 23-án.

— Kezdeté délután 5 órakor. —

Elnök: Gróf *Andrássy* Gyula.
A kormány részéről jelen vannak: Gróf *Goluchowski* Agenor, báró *Spau*, *Kállay* Béni, *Szell* Kálmán, báró *Fejérváry* Géza, *Lukács* László.

Elnök: Az ülés megnyitása után elrendeli a szavazást a gróf *Szapáry* Gyula lemondása által megüresedett alelnökségre.

A szavazatok többsége *Ernusz*t Kelemenre esett. Következik a napirend:

A külügyi költségvetés.

Falk Miksa előadó azon kezdi beszédét, hogy ma huszonkilencszer referálja a külügyi költségvetést (Eljenzék) sohasem szokta hosszasan beszélni a tárgyalást, mert az albizottság jelentése kimerítően tárgyalja a nemzetközi helyzetet a külügyminiszter széleskörű expozíció kapcsán. A külügyminiszter nagyszabású előterjesztése nem provokáló s az albizottság is ehhez az irányhoz ragaszkodott. A mostanában lejátszódott pétervári fényes napok minden tekintetben igazolták a közös külügyminiszter kipróbált politikáját. Ajánlja, hogy a delegáció fogadja el a költségvetést s ezzel egyidejűleg jelezze ki osztalton bizalmát a külügyi politika jelenlegi vezetője, a külügyminiszter iránt.

Gróf *Zichy* János elismeri, hogy a politikai konjunkturák határozottan javultak a hármasszövetség hatása alatt, de hangsúlyozza, hogy a Balkán-államokban uralkodó viszonyok lényegesen sorbitók: a hármasszövetség értékeket vetett bizalmat. A helyzet határozottan megváltozott s most már nincs olyan égető szükség a hármasszövetségre, mint volt ezelőtt. Nem nekünk első sorban, hanem főként Németországnak és Olaszországnak van szüksége erre a szö-

Nem sir, nem sikolt föl fájdalomban, nem kéri számon *André*től a rávesztegetett három esztendő, nem vádolja hütlensége miatt, nem tör ki belőle a szerelem és a felháborodás, nem igyekszik fölvilágosítani *André*t, hogy ezzel megsemmisítse vetélytársát és esetleg visszahozza tőle azt, akit három év óta szeret; vagy ha már nem hódíthatja vissza, legalább megmentse attól a szegénytől, hogy egy kalandornő bukott leányát vegye feleségül.

Minden más asszony a kerek világon így cselekedett volna. *Klotild* nem. *Klotild* legyőzi magát, mert előtte az a fő, hogy művészi bosszút álljon. *Klotild* azt mondja: Semmi közöm az emberi természethez; én *Sardou* papának engedelmekedem, akinek a kreatúra vagyok!

Bemutatja *Fernande*-et *André*-nak, mint szegény, de kifogástalan család gyermekét. Kifejti *André* előtt, hogy ezt a szüzies leányt csak úgy teheti a magáévá, ha legitím házasságot köt vele. Megkéri *Fernande* kezét a szegénylős *André* számára. Elhítheti *Fernande*-dal, hogy *André* mindent tud a multjáról és mindent megbecsült neki. S amikor *Fernande* az esküvő napján meggyőződik arról, hogy *André* nem sejtí a valót és remegve megírja vőlegényének az igazat: *Klotild* elsikkasztja ezt a levelet.

Egy hónappal az esküvő után titkos ajtón megjelenik *André* szalonjában. És a művészi bosszuállásnak, a raffinált celszövetségnek ez a vértelen székfoglaló, aki ezt a sok alávalóságot hallatlan számítással hajította végre: most elveszti önmuralmát és utólagos szemrehányások közt visszaköveteli *André*től azt a szerelmet, amit szó nélkül engedett át *Fernande*-nak; amiből ő maga csinált tromfot, ütőkarját, coup de théâtre-t a szenzációra szomjas nézőtér mulatására. *André* elutasító válasza után a három felvonáson át kezében tartogatott papíros-villámmal végre odasújt az új házask boldogságára. *André* sir, örjeng, kétségbeesik; *Fernande* a földön hever, még szivertépőbb fájdalommal. Szerenesége megkerül *Fomme*-rel ügyvéd útján az elsikkasztott levél. Ebből kide-

gunkban elítélünk, akitől — ha mindjárt az édesanyánk is — kénytelenek vagyunk undorodni: azért nem áldozunk föl a becsületünket.)

Fernande a bukás után öngyilkosságra gondol. Egy este a Klotild hintója elé veti magát. De nem történik semmi baja és *Klotild* visszaviszi a mamához, utóbb pedig meghívja mind a kettőt a saját házába, hogy kimentse őket a tisztességtelen életből. Házának egyik üresen maradt lakosztályában ad nekik menhelyet, amíg a leány számára megfelelő állást talál.

Ezt a leányt szereti meg halálosan *Des Arcis* *André* marquis, a *Klotild* kedvese. *Klotild* és *André* közt három éve áll fenn a legbensőbb viszony. A gazdag, szép és özvegy *Klotild* imádja ezt az *André*t és számít rá, hogy *André* feleségül veszi, mert kompromittálva lenne a világ előtt, ha nem házassággal végződne ez a hosszú udvarlás. De nem ez történik, hanem az, hogy *André* halálosan szerelmes lesz egy leányba, akit nem ismer, akivel még egy szót sem beszélt; csak a *Montmartre*-színházban látta egyszer színi valami érzékeny jeleneten és imádkozni a *Notre Dame*-templomban, természetesen mély áhítattal.

A csodálatos marquis elmondja *Klotild*-nak szélesen és hosszan: mennyire szereti ezt a friss, bájos ismeretlent, aki maga a megtestesült ártatlanság; és mennyire fáj neki, hogy nyomát vesztette, hogy nem akad rá sehol napok óta!

Klotild borzasztóan szenved. Igaz, hogy ravasz fogással ő maga kívánta valamásra bírni *André*t, akinek az elhídeglését észrevette s akinek azt hazudta, hogy már nem szereti többé; de mégis retentő, ha egy fiatal marquis ilyen számar és ennyire megkínzza egy más nőnek a magasztalásával azt az asszonyt, akivel három évig állott a legbensőbb viszonyban!

Klotild rájön, hogy a szép ismeretlen, akiért a marquis rajong s akit az ártatlanság, a szüzieség megtestesülésének tart, nem más, mint *Fernande*, a kis bukott leány.

Ez aztán a triumfus! Ez aztán alkalom a legművészibb bosszu kiosztására!

vetségre s éppen azért arra kell törekednie külügyi kormányzatunknak, hogy ebben a szövetségben önálló szerepet biztosíthasson magának s minthogy a Balkán útszéke alól nem egykönnyen pattanhat ki a gyújtó szikra, elsősorban arról kell gondoskodnunk, hogy közgazdasági érdekeink ennek a szövetségnek keretében teljesen érvényesüljenek. Amíg az állandó fegyverkezés a roskadásig ró terheket mi reánk, addig az ilyen áron szerzett béke csak illúzió, amely Magyarországra nézve magában hordja a végeszedelmű csirját. A közelmúltban az a szövetség hátrányos volt közgazdasági érdekeinkre nézve. Reméli, hogy a hármasszövetség megújításának küszöbén teljesülni fog a külügyminiszternek egyik utolsó expozéjában kifejezett ama várakozása, hogy a politikai viszonyok bensősége érdekében modus vivendi-t kell találni, hogy ezzel a közgazdasági téren beállhat ellentétet lehetőleg kikérüljétek, esetleg kiegyenlítsék. Erre kell minden erejét összpontosítani a külügyi kormányzatunknak. Amíg ez nem valósul, nem viselhetik bizalommal a külügyminiszter iránt. Ez nem mindenáron való ellenlétekedés az ő részéről. Hangsúlyozta a takarékoskodás nagy szükségét. Szóvá teszi a washingtoni és clelandi konzultások ügyét. Ha már a konzultációs akadémia Bécsben van, oda kell törekednie a külügyminiszternek, hogy Budapesten is legyen ilyen akadémia, hogy magyar atmoszférában is nevelkedhessenek a jövő konzulok. Ezt kívánja a paritás.

Berzevicsy Albert kifejti, hogy a külügyi albizottság jelentése klasszikusan foglalja össze külügyi kormányzatunk politikáját. Elismerését fejezi ki a jelentés szerkesztője iránt és csatlakozik ahhoz.

A külügyminiszteri expozéban egyik legkimagaslóbb része az, amely a hármasszövetséggel foglalkozott annak küszöbén levő megújítása alkalmából. Ezt a bejelentését a szövetség megújításának ösztönző örmével üdvözli s e részben nem ért egyet gróf Zichy Jánossal, aki a tavalyi delegáció alkalmával egészen másképpen nyilatkozott a hármasszövetség céljáról, értékéről, hatásáról. Nem devalválja a szövetség értékét az, hogy jó viszony létesült monarchiánk és Oroszország között, sőt ellenkezőleg, ez is egy nagy előnye. De érdekes, hogy eddig az volt a panasz a hármasszövetség ellen, hogy elszigetelt benünket a többi államoktól, most pedig a jó viszony fejlesztéséből kovácsolnak fegyvert a hármasszövetség fölőssége mellé. Nem az a szövetség az oka a nagy hadügyi terheknek. Ha a szövetség megszűnik, ez a hadügyi terhek emelkedését vonná maga után, mert ez a szövetség az európai békének legerősebb biztosítéka.

Divatossá vált kicsinyelni a hármasszövetség értékét. Ennek egyszerű magyarázata a mi természetünkben rejlik: nem becsüljük soha azt, amink van. Igaza van Bülow kancellárnak, aki nemrég azt mondta, hogy nem Németország az, amelynek első sorban van szüksege a hármasszövetségre, de helytelen ösvényt követnek, akik azt hajtogatják, hogy a francia-orosz szövetség a hármasszövetség ellen-súlyozására irányul, mert hisz amannak céljai teljesen azonosak emezével s ezt fényesen bebizonyították legutóbb a tévériai elnöklátogatások történet eseményei. A politikai viszonyok alakulásában a legörvendesebb jelenség volt mostanában közlekedésünk Oroszországhoz. Minden törekvésünk — igen helyesen — arra irányul, hogy közös erővel ellensúlyozzuk minden közös veszélyt, mely az oceanon tulról jöhet felénk.

rül, hogy Fernandé nem hazudott; őszintén megírta titkát Andránék és nem játszott össze Klotilddal, hogy férjhez, pozícióhoz jusson. André kitárja karjait és fölkiált: *Kelgen föl, marquise! Az ön helye itt van!*

A művészi bosszu ez a papiros-villám tehát csak arra való volt, hogy a közönség hátát kellemesen — nem éppen túlságosan — végigborzongassa. André nagylelkűségébe és durum csaputájába hiába vágott belé. Az a kis deficit, amit Klotild leleplezése konstatált (s amit a kényes izlésű, de rövidlátó férj különben sem vett észre nem értené a marquis az integritásán) egy csöppet sem ártott a marquis ur további családi boldogságának.

Ez a darab nálunk alig két héttel a szedáni katasztrófa előtt került színe először. Bemutatóján, 1870 augusztus 22-én, jelen voltam a Nemzeti Színházban. A címszerepet, Fernandéot, *Lendvayné* játszotta; a tulajdonképpen való főszerepet, Klotildot, *Frielle* Kornélia; André *Lendvay* Márton; Pommerolt *Szerdahelyi* Kálmán; Senechalné *Paulayné*; (Paulay első felesége); Georgettet, a Pommerol feltékény kis feleségét, *Szigligeti* Jolán; Brionné *Szigligeti* Anna; (aki ma este, mint dr. *Kéllényé*, férje és felnőtt gyermekei társaságában nézte végig a reprizt egy földszinti páholyból); *Civryt*, az ifjú gavallért, aki a gaz Roquevillet párbaiban agyonvágja, *Náday* Ferenc; Roquevillet *Ujházi* Ede, aki akkortájt nem igen lehetett több 26 évesnél. A parancsnok rövid szerepét *Tamásy* József, a híres népszínműtényes adta, nagyszerű flegmával; Gibraltar kisasszony szerepében *Bogdanovics* Krisztinát (Bekics Gusztávnét) láttam cigarettézni az első felvonás zajos kártyabarlangjában. Az akkori színpad összes szereplői közül csak egy név ment át a mostani színpadra: a *Helvey* Lauré, aki 1870-ben Amandát, a fiatal párisi kokottot adta, ma pedig Senechalné, a Fernandé anyját, aki már alaposan ismeri az életet.

A darab nem vált kassza-darabbá. Összesen

A legnagyobb elismerés illeti meg a közös külügyminiszter, a miért oly lecsután bélyegzte meg Stadler szerzőjéről érteket a San Girolamo-ügyben tett nyilatkozatát; ez a kirohanás, amelyet nem lehet egy privát ember cselekedetének tekinteni, hiszen egyháziótól eredt, Magyarországon nagy lelhaborodást keltett; az igazlatlan vádaskodás okozta ingerültséget és megbotránkozást a külügyminiszter teljesen kielégítő kijelentése eloszlatta. Csak helyesléssel találkozhatott a külügyminiszternek ama ténye, hogy hozzátárult a hágai egyezmény által életbehívott választott bíróság elvéhez. Gróf Apponyi Albert három év előtt azt a kérdést intézte a külügyminiszterhez, hogy azok a civilizált államok, amelyek nem voltak képviselve Hágában, hozzájárulhatnak-e utólag a megállapodásokhoz. A külügyminiszter azt válaszolta, hogy bejelenthetik csatlakozásukat. Kérdi tehát, hogy a hágai egyezményhez való utólagos hozzájárulásnak lehetővé tételére történt-e lépés s ha igen: volt-e állam, amely igénybe vette azt?

Teljes bizalommal viseltek a külügyminiszter s az általa követelt politikai irány és vezetés iránt, tehát megszavazta a külügyi költségvetést. (Helyeslés.)

Holló Lajos szerint megdöbbenést kell ország-szerte keltenie, hogy a külügyminiszter ridegen elzárkózik a magyar államiság kifelé való kidomborítása elől. Erre vonatkozólag határozati javaslatot szándékozik betervezni. Előbb azonban ő is nyilatkozni kíván a hármasszövetségről, melyet nem szabad megöregíteni és belénk szuggertát fel fogások alapján megítélni, mert csak teljes objektivitás mellett fogjuk észrevenni, hogy a szövetség értéke ma már devalválódott. Tény az, hogy egy erős közép-európai katonai koalíció lelohasztalja a szenvedélyeket és hogy meglehetősen biztosítást érzést szerez az a tudat, hogy nem állunk elszigetelve Európában. De elviselhetetlen anyagi áldozatokat ez a tudat nem ér meg. Ha vizsgáljuk a hármasszövetség célját, még pedig legelőbb vonatkozásában, akkor kiderül, hogy Ausztria és Magyarország nagy katonai készültsége azért áll itt, hogy megakadályozza a hetvenes években történet területi változások bármely megbolygatását. Ne szentimentálisokdjunk. Nálunk a hármasszövetséget annak idején azért fogadták örömmel, mert védelmet helyeztél kilátásba az északi veszedelem ellen. Amde ez a veszedelem megszűnt, mert okos politika egyengeltte a megértést átja a monarchiák és Oroszország között. Ma már inkább úgy áll a dolog, hogy az orosz-francia barátság következtében egy északi összeütközés esetén abszolút nem is számítatnánk a német katonai segítségre, mert azt föltétlenül lekötne Franciaország. A nemzeteknek nemcsak béke kell, hanem békés fejlődés is. Ha nekünk a harmincötves béke összes erőforrásaink kimerítését kerüli akkor ez a béke dragább volt minden háborúnál. Hogy ma már tulmentünk a lehetősség határain, azt bizonyítják a tömeges kivándorlások s az a iaktum, hogy Magyarország már a tőkét éli föl. A nemzeti szempont is ellene szól a szövetség fenntartásának, mert a magyarországi hadi erőnyeit nem viheti bele abba a hadseregbe, mely nem az övé. A magyar kövélemény megnyerésére különben eleinte nem is fektettek súlyt, mert hiszen a nyolcvanas évekig nem is tudták a jóval korábban megkötött szövetségről és Tisza Kánnán a fölmerült hírekből táplálkozó interpellációkra mindig azt jelelte, hogy azok a hírek legendák. Meri állítani, hogy a magyar kövélemény nem is tudták volna megnyerni e szövetségnek. Ha minden következményeivel mutatják

hatszort adták és 1871. március 15-én ment utóljára. Akkor is *Temesváry* Lajos kedvéért, aki André választotta egyik vendég szerepéül. Pedig egyesek akkor is fényesen játszottak. Legelőnkben emlékszem *Szerdahelyi*re, aki Pommerolt bámulatos virtuozitással csevegte végig, mint igazi causeur, mint a társalgás utóérhetetlen művésze, tele szellemmel, finomsággal, sugárzó kedélyvel és metsző iróniával. De az akkori közönség még erősen prúd volt és az első felvonást shockingnak, visszataszítónak találta. A kritika sem tudta megemészteni. Voltak szemérmes bírálók, akik az erkölcs nevében rögtön le akarták vététni a darabot a Nemzeti Színház műsoráról. Arebőr dolgában mennyit haladtunk azóta! A mostani darabok pajkos és merész naturalizmusához képest a *Fernandé* első felvonása csupa szűzies idill; mentüttanc az angol kisasszonyok kolostorában.

Harmincegy esztendeje pihent Sardou *Fernandéja*. Annak is tiz esztendeje, hogy olaszul játszották. Amikor *Duse* először járt Budapesten, akkor mutatta be Klotildot a Városligeti Színház nem éppen nagy publikum előtt.

A mai előadás igazán megérdemli a repriznevet; nem úgy, mint a három-négy hónap óta nem adott darabok föllevenítésé. Harmincegy évi pauza után, teljesen új szereposztással jelent meg ma este *Fernandé* a nemzeti színpadon; s majdnem olyan benyomást tett, mint egy première. Azért foglalkoztam bővebben a darabbal és nagyjából még a meséjét is elmondtam ama fiatalabb olvasók számára, akik 1871 óta születtek.

A witz kedvéért azt mondhatnám, hogy 1870-ben azért fogadták tartózkodással a darabot, mert szemérmesítőnek találták; 1902-ben pedig azért, mert olyan jámbor, mint egy pohár cukrosz, ahol Sardou egy kis vihart csinál. De a komoly igazság az, hogy Sardou nem örök idők számára írt. Nem embereket alkotott, hanem figurákat. A színpad számára dolgozott, nem a halhatatlanság számára teremtett. Az egész ember

be neki. Lassan szoktatták hozzá a kövéleményt, fölléről is: így hiszi aztán a kövélemény, hogy mindig kívánta a hármasszövetséget. Pedig e szövetségben csak utóőrő vagyunk a német hegemonia terjedésének s e miatt nem rokonszenvez velünk se a Nyugat, se a Kelet. De még Németország se kedvesebb hozzánk a szövetség kedvéért. Gazdasági téren kegyetlen ellenfeleink s még társadalmi téren is dolgozik ellenünk. Minket a hármasszövetség semmi ellen se véd meg, de igenis belesodorhat a legválságosabb komplikációkba. Nem szövetség kell nekünk, hanem az önállóság politikája, ami jobb is, olcsóbb is, nemzetibb is. Attérve most már a bevezetéstől említett kérdésre, kijelenti, hogy a paritás külügyi képviselőtünkben nincs meg s amit a külügyminiszter ebben az irányban mondott, az nem megnyugtató, hanem megdöbbenítő. Lekicsinylés van abban, hogy a saját közgeinket nem becsülük meg Magyarországot. A külügyminiszter azt mondja, hogy a mi törvényes követeléseink teljesítése kívüli van az ő hatáskörén, mert arra nézve előbb az illetékes faktoroknak kell megállapodásra jutniok. Micsoda illetékes faktorok? Hát micsoda aktorok állapították meg perfüdül, de legalább is törvénytelenül, egy közös képviselőtünk az osztrák címet használja? A bankótlakon, melyekkel a közös külügyi képviselőt tagját fizetik, rajta van a magyar címer is. Hát legyen ott mindenütt, ahová való, Határozati javaslatot nyújt be, hogy a külügyi képviselőben az osztrák címer és zászló mellett a magyar címer és magyar zászló is használtsák s hogy a közös képviselőben a magyar államnyelv is érvényesüljön.

Gróf *Andrássy* Gyula elnök ezután a tanácskozás folytatását holnap délelőtti tizenegy órára halasztja.

KÜLFÖLD.

Az olaszok és a magyar borklauzula.
Rómából jelentik: Mig Olaszországban némiképpen lecsöndesült a német vámtarifa-terv okozta izgatottság s míg a közönséget megnyugtatták *Bülow* ígérétei, azalatt az olasz sajtó legkomovalyabb organumai is még egyre meglehetősen fanyar ízű tárgyalják az Ausztriával és Magyarországgal meg fennálló borklauzula kérdését. Az olaszok kivétel nélkül azt vallják, hogy a borklauzula meg nem újítása végzetes csapást jelent a virágzó olasz bortermelésre. Maga az ország a túltermelés jegyében áll, a belföldi fogyasztás inkább apad, semmint növekszik. Külföldön pedig akkora lett a verseny, hogy az olasz termelőnek örülnök kell, ha mostani piacait egyáltalán megtarthatják. A francia piacot a Luzzati-féle egyezség révén sem hódíthatta vissza Olaszország. A spanyol verseny a délamerikai. A bortermelést fenyegető veszedelmet első sorban négy nagy boricdek érzi meg: Piemont, Toscana, Apulia és Szicília. A fenyegetett vidékek elkecsereedett hangulatát a minap nem kevesebb, mint tizenkét interpelláció tükröztette vissza a képviselőházban. Ot napig tárgyalatták a borválságot a Montecitorioán. Budapestten ezalatt *Szell* Kálmán és gróf

csupa mesterfogás, csupa technika. Es ezt a tökéletes technikát annyira ismerjük, hogy már unjuk. Ha egy darabját 30 év múltán föllevenítük: a sír penész-szagát hozza magával. A hamis pénz nem áll el ezer esztendőnkig, mint a tiszta arany.

Klotild nem az asszonyt, nem az örök asszonyi természetet mutatja, hanem a Sardou speciális ügyességét. Mit tanuljunk ebből az álpszichológiából? Mivel gadagodják a lelünk egy mélyes és igazság nélkül való színpadi virtuóz munkája láttán?

A mai előadás *Márkus* Emilia játéka érdekesebb volt magánál a darabnál. Ebben a játékban volt erő és szenvedély; vér és inspiráció. Amit Sardou hideg számításal kimesterkelt, abba *Márkus* Emilia forró temperamentumot öntött. Azt a parádés jelenetet, amikor Klotild elhatározza, hogy művészi bosszút fog állani Andrán, emberivel tette elfojtott fájdalomnak és dühenek a vad kitörésével. Még nagyobb és briliánsabb volt a harmadik felvonás végén, ahol álarcát leveti Pommerol előtt. Bosszujától megittasulva, tombolt, mint egy bakháns nő. Minden, ami egy sértett asszonyi szivben rossz és démoni, földszíne jött a szenvedélynek ebben a kavardásban. Szépsége iszonyu ellentétben állott lelkének a durvaságával, kárörömének a kegyetlenségével. Művészi játékán kívül a gazdag arisztokrata asszonyi izlését remek tolettjeivel is kifejezte és szereplésének a hatását ezzel is fokozta.

Török Irának jutott *Fernandé* rokonszenvesebb, potikusabb szerepe és feladatának gyöngéd, finom bájjal felelt meg. *Cs. Alszeghi* Irma a feltékény Georgette szerepében volt nagyon kedves és *Helvey* Laura különösen azt a jelenetet játszotta imponáló erővel, amikor leánya védelmében rátámad Roquevillere és a bünbarlang kompániáját szétkergeti. A férfiak közt *Cadés* (Pommerol) vezetett. Erős, férfias, közvetlen játékaival méltó partnere volt *Márkus* Emiliának a harmadik felvonás végén. *Mihályfi* (André) nemes színecze a csalódott szerelmes fájdalomát és a

Goluchowski megsemmisítette a borklauzula megújításának utolsó reményét is. De míg Olaszországban eddig a kereskedelmi szerződésekről tartott konferenciák általában azt hangoztatták, hogy a borklauzula megújítása nélkül szó sem lehet kereskedelmi szerződésről, most az olasz nemzetgazdaságok mégis *kissé higgadtabbak* lettek. *Luzzatti* első sorban azt ajánlja, hogy a belsőli fogyasztás fokoztassák. Ezt nem lehet komoly tervnek venni. Sokkal alaposabb a *Popolo Romano* indítványa, amely valóságos kis nemzetgazdasági tanulmányzámba megy. A lap abból a tételből indul ki, hogy az olasz bortermelés még akkor is a *legkínosabb meglepetésnek lenne kitéve*, ha *Ausztria-Magyarország megújulna a borklauzultól*. Magyarország egyre növekvő bortermelését a legokosabban szerkesztett klauzula sem képes ellensúlyozni. Ugy Ausztriában, mint Magyarországon a filloxera-pusztítás után annyi területet ültettek be amerikai tőkével, hogy ott a bortermelés legalább is megkétszereződött. Néhány év alatt minden borklauzula ellenére is szükségképpen tetemesen kell csökkentenie az olasz borok bevitelének. A lap arra inti a kormányt, hogy legalább prohibítió vámkor életbeléptetését akadályozza meg Ausztriában és Magyarországon.

Hogy végre ugy az olasz, mint a magyar bortermelők érdekei meg ne esorbulyjanak, azt ajánlja a római lap, hogy a vámtételeket ne csupán a bor alkoholtartalma, hanem a bevitel éve szerint is állapítsák meg. Egy ily új szerződésben az 1904—1906-iki bienniumban a vámtételek *kissé magasabbak* volnának, mint most, az 1906—1908-iki s a további biennumokban pedig fokozatosan emelkednők a vám. Az olaszok kíváncsian várják, hogy mily fogadtatásra talál ez az ajánlat Magyarországon.

A Firmilián-ügy. Konstantinápolyi ortodox körökből származó pozitív értesülések szerint a közzétett iradé nem *hirdeti ki világosan Firmilián archimandritának úszkúbi metropolitává való jószenteselést*, hanem csak görög metropolita-helynökül való kinevezését és elismerését. Másrészt ugyanazok a körök kijelentik, hogy a portának nincs joga egyházi-jelmelet kinevezni, mert ez kizárólag az egyházi hatóság dolga. Ettől eltekintve, a patriarkátus attól tart, hogy a porta az esetben, ha a jószenteselést megtörténik, az exarkátusnak kárpótlásul három *berátot* fog engedélyezni s így az ortodox egyház érdekeit kettős sérelem éri. Ez okból még nem kis ellenállás várható a patriarkátus részéről. Nem hiszik azonban, hogy a patriarkátus e miatt komoly ellentétbe akarna helyezkedni Oroszországgal.

Tripolisz lázong. Konstantinápolyból híre érkezett, hogy a szultán környezetében nagy az izgatottság több, Tripoliszból érkezett bajjóslatu hír miatt. A tripoliszi váli ugyanis azt jelentette a szultánnak, hogy *Tripolisz lakossága föllázadt*,

még pedig azért, mert katonai szolgálatra és adófizetésre akarták kényszeríteni. A szultán, aki néhány év óta a Yildiz-kioszk egyik termébe helyeztetette azt a konstantinápolyi táviró-központot s megtanulván a táviratozást, minden politikai vonatkozású külföldi táviratot *magá vész át*, most reggeltől estig a táviróépület mellett ül és szakadatlanul tárgyal a tripoliszi válival. Azt hiszik, hogy Tripoliszban *olasz agensek szították a lázongást*, hogy előkészítsék a tartomány megszállását.

A délafrikai béke. Izgatott napja volt ma Londonnak. Reggel óta azt beszéltek mindenfelé, hogy délután történelmi nevezetességű minisztertanács lesz, amely után hivatalosan proklamálni fogják a béke megkötését. Azt is beszéltek, hogy Dél-Afrikából rendkívül fontos hírek érkezhettek, amelyek elodázhatatlanná tették a minisztertanács megtartását, amelyet Salisbury különben hétfőre akart halasztani, amikorára a kormány összes tagjai visszaérkeznek szabadságukról. Nagy felűntést keltett az a hír is, hogy *Eduárd* király tegnap Windsorból Londonba érkezett, amit szintén fontos esemény előjelének tekintettek. A minisztertanácsot, mint nekünk Londonból táviratozák, csakugyan meg is tartották, s tény, hogy évek óta nem volt ilyen hosszú miniszteri értekezlet, mert a tanácskozás két óra hosszat tartott s a devonshire herceg kivételével valamennyi miniszter részvételével. A közönség érdeklődése olyan nagy volt, hogy már egy órával a tanács megkezdése előtt ezerekre nem sokaság gyülekezett a külügyi hivatal elé s türelmesen kivárták a minisztertanács végét, hogy mihamarabb megtudhassa a várva-várt proklamáció tartalmát. De semmi közlés sem történt s csak a tözsdén terjedt el, közvetlenül a zárlat előtt, az a hír, hogy egy előkelő délafrikai banktól kábeltávirat érkezett, amelyben azt jelentette, hogy a *békeföltételeket aláírták*.

Egy londoni magántávirat közlése szerint a boer kommandók nagyobb része kijelentette, hogy hajlandó a kapitulációra s a Reuter-ügynökség értesülése szerint a boer megbízottiaknak csak egy csekély kisebbsége ellenzi a békekötést. A megbízottak azonban egyhangú megállapodást óhajtanak, mielőtt a tárgyalásokat befejeznék. Lord *Kitchener*, *Milner* és a boer delegátusok közt tegnap többórál tanácskozás folyt, amely a *Daily Chronicle* értesülése szerint arra az eredményre vezetett, hogy a *béke tényleg biztosíva van s hogy az ellenségeskedéseket nemskorra teljesen megszüntetik*. Ezekből a jelentésekből konstruálódott a londoni közönségnek az a meggyőződés, hogy a boerok már el is fogadták az angol békeföltételeket s hogy a mai minisztertanács véglegesen megállapítja a béke-instrumentumot. Ez nem történt meg s a *St. James Gazette* arról értesül, hogy *Kitchener* távirata, mely a minisztertanács egybehívására okot adott, csupán egy vitás pontra vonatkozik, úgy hogy ezért közvetlen döntés még nem várható.

A *Kölnische Zeitung*nak egy ma reggeli távirata szerint a béketárgyalásokhoz fűzött

reményeket az újabban érkezett jelentések mindinkább igazolják. Politikai körökben beszélnek, hogy a Vereeningból Pretóriába küldött félételek mindenesetre olyanok, hogy azokról tárgyalni lehet, s ennél fogva azt várták, hogy a ma délutánra kitűzött minisztertanácsból fogja a kormány az utolsó szót megszéni a boer képviselőknek.

Koerber a kiegyezésről.

Budapest, május 23.

Az osztrák birodalmi tanács képviselőháza ma tárgyalta *Breiter* képviselőnek azt a furcsa indítványát, amely arra irányult, hogy a Reichsrath fejezze ki megütözését *Szell* Kálmánnak a magyar képviselőházban a kiegyezésről szóló beszédjével szemben. Az indítványozó meglehetősen érdes hangon, a parlamenti illendőség nyilván alul járó modorban okolta meg indítványát, amelyre nézve *Koerber* miniszterelnök nyomban kifejtette az álláspontját. Korrekt és határozott hangon utasította vissza *Breiter* ildomlatán kirohanását és teljes elismerést érdemlő módon szolgáltattott ezzel elégtételt magyar kollégájának. A kiegyezésről hozzáintezett kérdésre természetesen csak nagy általánosságban válaszolhatott, minthogy részletezésbe az adott helyzetben nem lehetett bocsátkoznia.

A képviselőház egyébiránt nem ment bele a grotesk megróvási kalandba és nagy többséggel elvetette *Breiter* indítványát. Hogy mindez nem eshetett meg ordináré jelenetek nélkül, az, a Reichsrathról lévén szó, egészen természetes.

Az ülésről a következő részletes tudósítást kaptuk:

Bécs, május 22.

Az osztrák képviselőház mai ülésére beérkezett irományok között van *Beovar* és társai interpellációja *beleg magyar sertesek állítólagos behozatala tárgyában*, továbbá *Zavorka* és társai interpellációja a *kiegyezés* dolgában.

Koerber miniszterelnök több interpellációra válaszol. Kétségtelenül a kérdésére, hajlandó-e *Ferenc Ferdinánd* főherceget megkérdezni, hogy miért törölte *Toisjot* a cseh tudományos akadémia disztigjelöltjei közül, azt válaszolja a miniszterelnök, hogy az akadémiaának az a joga, hogy a szellemi élet terén kiváló érdemeket disztigokul ajánljon épp oly értehetlen, mint a főherceget az a joga, hogy ezeket az ajánlásokat megvizsgálja és esetleg elvessze. Erre kétségtelesen *lőjogositja a főherceget a védnőkség*. E szerint ez tisztán a főherceg belátásának dolga, s a miniszterelnöknek sem joga, sem oka nincs arra, hogy a főherceget eljárásának indító okai felől megkérdesse.

A ház ezután harmadik olvasásban névszerinti szavazás után 154 szavazattal 114 ellenében eltagadta

megbocsátó férj nagylelkűségét a negyedik felvonásban, ahol elemébe jutott. Az epizód szerepek mind jó kezében voltak és a főuri szalónok kiállítására a rendező ízlését dicsérte.

Abányi Emil.

II.

X. asszony.

(A *Vigszínház* bemutatója.)

Sikerről-sikerre eveznek a *Vigszínház* szerencsés kormányosai a nyári szünet csendes vizéin. Az *örnyag* ur után ma este *Gavault* és *Bernke* egy bohózata következett, mely az újabb francia bohózat irodalomnak nemcsak egyik legmulatságosabb, hanem e mellett irodalmilag is egyik legkiválóbb terméke.

Ez a pompás darab középutat tart a bohózat és a vígjáték közt. A bohózat kacagató boldandériái tarkán váltakoznak benne a vígjáték finom, jellemző komikumával. A két francia szerep — mindegyik külön-külön is mestere a színpadnak — éppoly biztosan keveri a legburleszkebb bohóságok ríkió színeit, mint amilyen finomul jellemzik a kinevetni való emberi gyöngegeket. A darabnak e váltakozó két hatása alatt állunk egész este s hol együtt kacagunk a kacagókkal, hol meg élvezük az egyes helyzetek és alakok *Molière*-ileg finom festését.

X. asszony a szerzői találékonyság dolgában is legelőll áll az újabb francia termékek közt. Ritkán látunk darabot, amelynek eredetibb, ötletesebb kiindulási pontja lenne, mint a mai újdonságnak. *Philippe Ardelot* azok közé a filantropok közé tartozik, akiknek a szívök, hogy ugy mondjuk, embertársai bajaira van berendezve. Valahol csak valami idegen sebet lát, arra rögtön flastromot akar ragasztani, hogy ne fájjon. Valóságos mániája a másokon való segítség, ha ezek a mások egészen ismeretlen emberek is előtte. Többek közt szenvedélye, hogy az utcákon fel-

szedje szenvedő embertársait. Így szedte fel az utcáról *Folgue*-t is, egy valamikor jó módott látott svihákat, aki pajtásai közé tartozott s megteszi titkáranak, csak hogy kenyeret adjon neki. Rövid időre rá egy előtte ismeretlen hölgyet hoz a lakásába, aki az után a karjai közé ájult s aki ápolásra szorul. Ez a két alak, az ismeretlen hölgy és *Folgue*t irányítja aztán a három felvonáson keresztül a szegény *Ardelot* sorsát.

Az ismeretlen ájult hölgy, akit *Ardelot* a saját karjain hozott a lakására, kevés időre rá magához tér és ekkor kiséül, hogy egy egészen sajátos bajban szenved, melyet az orvosi tudományból *amnesia* néven ismerünk. Az *amnesia* az a baj, hogy az, aki benne szenved, egy bizonyos ideig nem emlékszik semmiféle tulajdonnévre. Mikor az ismeretlen hölgy magához tér, a következő egészen sajátoságos párbeszéd fejlődik közte és megmentője közt:

- Mi a neve, asszonyom?
- Nem tudom.
- Hol lakik?
- Nem tudom.
- Es a férje?
- Nem tudom.

A „nem tudom-nagysádat“ ennél az oknál fogva vallatói, *Ardelot* és *Folgue*t, elnevezik X. asszonynak, ami még nem olyan nagy baj, de annál nagyobb baj a jószívű *Ardelot*ra nézve, hogy ott szakad a nyakán. Orvost hívnak; az orvos nyugalmat ajánl és X. asszonyt, — egy nagyon diskrét spanyollal mögött, — ott nyomban ágyba fektetik, miáltal *Ardelot* maga áttöltözködik, mert estélyre készül.

Mindez azonban összeesik azzal, hogy a jószívű *Ardelot*-t éppen elhagyta a felesége, mert gyanuba fogta az urát, hogy idegen hölgyek után jár s a svihák *Folgue*t, akinek alapos oka van tartani tője, hogy ha a házasság kibékülne, ő kirepül a házból, telefon után odahívja a féltékeny asszonykát, *Jaquelinét*, akinek a következő jelenet táru a szeme elébe: ágyban egy fiatal hölgy, az ura ingujjban. Hisz ez in flagranti!

A második felvonás negyednapra történik. X. asszony még mindig *Ardelot* lakásán van, amnesziája még mindig tart, de ekkor hirtelen visszatér az emlékezőtehetsége. Eszébe jut a férje neve: *Bidoulet*, de nemcsak a férjé, hanem a szeretőjé is: *Pasqual Bernard*, akinek kedvéért a vidékről, ahol lakik, *Párisba* jött.

Ekkor *Ardelot* már szabadulhatna X. asszonytól. El is hívja a vele éppen szemben lakó *Pasqualt*, hogy vegye le a nyakáról a szeretőjét; ez eljön, de eljön *Bidoulet*, a férj is és a jószívű *Ardelot* ebben a felvonásban, tisztán azért a jószívűségéért, hogy az után felszedett egy ájult hölgyet, két éppen meg nem érdemelt pofonhoz és két lovagias üggyhöz jut.

A lovagias ügyektől ugyan kiségit *Folgue*t, aki a férj és a szerető segédeit egymásra uszítja, de X. asszony most már egészen *Ardelot* ur nyakán marad: elhagyta az ura és a szeretője is s most már ő támad rá a jószívű *Ardelot*-ra, a miért őt megmentette s minthogy minden bajáért őt okolja, egyszerűen átveszi a háztartása vezetését s kijelenti, hogy véglegesen a nyakán marad.

A francia szerzők a harmadik felvonásban végre levezik a nyakáról X. asszonyt, kibékítvén őt az urával, *Jacqueline* is megbékül az urával, amivel véget ér ez a pompás darab, amelynek fentebb csak a rideg vázát mondtuk el, amely csak nagyon halvány fogalmat ad a darabról magáról.

X. asszony majd bohózat, majd meg vígjátéki stílusával a legmulatságosabb darabok közül való, amelyeket ebben a nemből látunk s komikai ereje olyan ellentételhatatlan, hogy a *Vigszínház* mai premier-estéje az idei évad legkacagatóbb estéi közé tartozott.

Az előadás — tán mondani is felesleges — a legbrilliansabb volt. *Csillag* Teréz mint X. asszony a szerep minden árnyalatát, a ríkióan bohózatostól a vígjáték legfinomabb tónusáig, az ő előkelő, tökéletes művészetével játszotta. S amilyen tökéletes volt maga, olyan

a költségvetési előirányzatot, majd áttér Breiternek a Magyarországgal való kiegyezés tárgyában benyújtott sür-gős indíványára.

Breiter lengyel radikális képviselő a minap bejelentett sürgős indíványában felszólítja a kormányt, hogy a Magyarországgal való kiegyezési tárgyalásokról adjon részletes felvilágosítást. A háznak joga van, hogy ezt megkövetelje. Magyarországon megtörténik minden, hogy a lakosság e kérdésről információt szerezhesen. Nem lehet kétségbevonni az osztrák miniszterelnök nehéz helyzetét. Egyik részről figyelembe kell vennie a korona utasítását, hogy a Magyarországnak tett ígéreteket meg is tartassanak, másrészt azonban Koerbernek kétségtelen kötelessége, hogy Ausztria érdekeit is képviselje és azokat még a koronával szemben is érvényesítse. Ausztria gazdasági és politikai existenciáját pedig dinasztikus okok miatt nem szabad kockára tenni. Sokan azt mondják, hogy nem járja, hogy itt a kiegyezésről beszéljenek. Nos, ennek megítélését rábízta Koerberre. Az osztrákok csak Koerber személyében bízhatnak. De az a kérdés, vajon igazán megbízhatnak-e benne, vajon meg tud-e állni a koronával és Magyarországgal szembe? Helytelen volna, ha csak akkor vonnák felelősségre, amikor már semmin sem lehet változtatni. Ausztriának meg a koronával szemben is meg kell óvnia jogait.

Ezután áttér Széll Kálmán legutóbbi nagy kiegyezési beszédére. Távolság van tőle — ugymond — az a szándék, hogy Magyarországnak árson. Az ellen azonban határozottan tiltakoznia kell, hogy Magyarország Ausztria rovására kíván gazdagodni. Már alig lehet remélni, hogy a kiegyezés igazságos alapon fog létrejönni, mert Magyarországnak nem áll ez érdekében. Ha Széll Kálmán a magyar gazdasági önállóságról álmodozik, akkor egy dalra emlékezteti, mely így szól: „Du bist verrückt, mein Kind!“ Mindenesetre meg kell kérdezni Koerbert, hogy ő is elkészült-e minden eshetőségre? Vajon ő is készen van-e az önálló vámtérséget létesítésre? Széll Kálmán a szövegéről az osztrák képviselőház minden pártját megsértette. A szöveg előbb a házbán tündetést akart rendezni Széll Kálmán ellen. Ettől azonban elállott, mert úgy mondták, hogy ez nem felel meg a parlamenti szokásnak. Azt hiszi azonban, hogy a házbán mindenki egyetért abban, hogy Széll Kálmán sértéseire csak megvetéssel lehet válaszolni.

Az elnök rendeltetésű a szónokot.

Koerber miniszterelnök: Tisztelt ház! A kormány már előtt és ismételtlen elosztalta a t, ház kétségeit arra nézve, hogy milyen szándékokkal és milyen gondolkodással ment bele a magyar korona országával való gazdasági viszony javodóbeli rendezésére vonatkozó tárgyalásokba s azt hiszem, hogy a tárgyalások menetére a nyilvánosság is valóban kimerítően van tájékoztatva. Annál kevésbé tartom hasznosnak, hogy éppen most, amikor közvetlenül a döntés előtt

állunk, újabb nyilatkozatot tegyek. Csak ismételt-hetem, amit itt már régen kijelentettem, (Közbe-szólások a nagynémetek részéről.) hogy erősen el vagyunk tökélyre arra, hogy Ausztria elutasít-hatatlanszükségeit teljes nyomatékkal érvényt szerzünk. Hogy ebben legelső sorban az a gon-dolat vezet, hogy a Magyarországgal való régi gaz-dasági közösséget fenntartsuk, természetes. Ezt a gondolatot csak akkor fogjuk elhagyni, ha kény-szeritenek reá bennünket. (Halljuk!) Semmiesetre sen leszünk mi az első, akik csak hozzá is nyulunk ahhoz a kaposhoz, amely a monarchia erejét összetartja. (Közbeszólások a nagynémetek részéről.) De ha végső elhatározás szükségessége előtt fogunk állni, a kormány egészen tisztában lesz annak tartalmával és horderejével és mindig tisztában is volt vele. Azt hiszem azonban, hogy senki sem várja tőlem, hogy a mostani pillanat-ban, a tárgyalások kellő közepén, többet mondjak, hacsak nem akarom tényleg kétségessé tenni a cél elérését, amelyre komolyan törekszünk. Hogy itt rátérjek a magyar királyi miniszterelnök ur em-lített nyilatkozatára, annak annál kevésbé érzem szükségét, mert ott a tárgyalások sikeres befeje-zésének akarata elég világosan jutott kifejezésre a magyar érdekek magától értetődő hangsúlyo-zása mellett. Nem tartom azonban helyenvalónak azokat a személyes támadásokat, amelyeket a t. előttem szóló a magyar miniszterelnök ur ellen intézett. A politikai tevékenység, nézetem szerint magában véve nem függ össze azzal a tisz-tellel, amely minden más állam kormányfőnökét megilleti. De ha nem is akarok ráterni erre a politikai tevékenységre és arra, hogy mennyire eltérnek oly-kor nézeteink fontos kérdésekben, mégsem hallgat-hatom el, hogy a minden oldalról bizalommal övezett államfői bizonyára diszere válik a monarchiának, amelyhez Magyarország tartozik, és nem érdemli meg a támadásokat, amelyeket itt ellene intéztek. (Helyeslés. Sűrű közbeszólások a nagynémetek részéről, akiknek a keresztény-szocialisták felel-gesnek.)

Schönerer: A keresztény-szocialista párt a legkorábbiabb párt! Elárulják és eladják Ausztriát Magyarországnak!

Lueger: Inkább írjon új rőpiratot és men-jen hazai (Közbeszólások.)

Elnök ismételtlen csönget és csönDET kér.

Schönerer (Luegerhez): Zsidóberenc min-den ízében! (Hosszantartó lármá.)

Koerber: Breiter képviselő urnak egy meg-jegyzésére óhajtok még reflektálni. Azt akarta elhíttani, hogy presszióknak vagyok kitéve olyan oldalról, amelyet, amint az elnök ur már említette, nem szabad belevonni e ház vitájába. Egyszer már abba a helyzetbe jutottam ebben a házbán, hogy nyíltan kinyilatkoztattam, hogyan fogom fel kötelességemet és hogy mindenért, a mi tör-ténik, egyedül én viselem az alkotmányos felelő-séget. (Közbeszólások a nagynémetek részéről. Schönerer: Halljunk már egyszer valami tárgyi-lagos dolgot is, az istenért! Lármá és közbeszó-lások.) Azt hiszem, hogy éppen most kell meg-örízni hidegvérőnket, ha célt akarunk érni. Ké-rem azért a t. Házat, hogy ezuttal ne hozzon ha-tározatot ebben a kérdésben. (Élénk helyeslés. Közbeszólások.)

Hanich: Persze, a Szent István koronája!

Malik: Néparulás!

Herzog: Eljen Koerber, eljen, eljen, eljen.

Gross: Magyarország Ausztriával egy bűnik, mint a fejős tehénnel. Ha most valamire akarunk jutni, akkor elszántan kell cselekednünk. A kormányt ellen nemzetiségi szempontból súlyos gravamenek vannak, de mégis megszavaztuk a költségvetést, mert e pillanattal fontos érdek, hogy a kormányt a tör-vényhozás erősen támogassa. A magyar képviselő-ház tömören áll Széll Kálmán mögött, ezt nekünk hasonlóval kell ellensúlyoznunk. Ausztria állásfoga-lása Magyarországgal szemben csak akkor érvénye-sülhet, ha mind egy szálig egyöntetűen járunk el.

Foacok záróbeszédében kifejté, hogy a kiegyezést nemzetiségi, politikai és gazdasági szempontból fogja ő és pártja megbírálani. Hogyha a csehek jogai nem érvényesülnek és a mai jogtalanságok ki nem küszö-böltetnek, akkor ő minden erővel meg fogják húsí-tani a kiegyezést.

Chatri vezérnökön csatlakozik Gross állá-s-pontjához. Magyarországon eddig azt hitték, hogy Ausztriának mindenáron bele kell törődnie a ki-egyezésbe. Meg kell értetni Magyarországgal, hogy Ausztria csak méltányos kiegyezést fogad el és nem riad vissza a gazdasági különválás-tól. A kormány meg lehet arról győződve, hogy minden párt inkább kívánja az önálló vámtérü-letet, semmint olyan gazdasági közösséget, amelyben Ausztria Magyarországtól függ. (Élénk helyeslés.) Hogyha Ausztria józanul, higgadtan iparkodik köve-teléseit érvényre juttatni, akkor Magyarország be fogja látni, hogy a közös vámtérséget Magyarországra nézve nagyobb előnyököt jelent, mint Ausztriának. Mi el vagyunk tökélyre a végsőre is. Ebből a tudat-ból merítsen erőt az osztrák kormány. (Élénk he-lyeslés.)

Zazorka vezérnökön (pro) követeli, hogy az agráriusok feltételeit ne mellőzzék. Ő is azt vallja, hogy inkább gazdasági különválás, mintsem az eddigi nyomorúságos kiegyezés megújítása.

A sürgősséget 121 szavazattal 55 ellen elvetet-tek. Mellette szavaztak a csehek, a nagynémetek, a keresztényszocialisták, a szocialdemokraták, a lengyel és ruthén ellenzék.

Az olasz külügyi vita.

Róma, május 28.

A képviselőház folytatja a külügyi költségvetés tárgyalását. Guicciardini azt fejtegeti, hogy bár a hármasszövetségnek ma már nincs meg az a jellege, mint megköltése idején, azért mégsem szűnt meg közhazsnu intézmény és békegarancia lenni. A hármasszövetségnek alkalmazkodnia kell a változott politikai viszonyokhoz és nevezetesen az Olaszország és Fran-ciaország közt létrejött oly szerencsés egyetér-téshez, amely megfelel az olasz érzelmeknek. Erre vonatkozólag felvilágosításokat kér és kísért-nak tartja, hogy Olaszország Albánia megszállá-sára törekedhetne, mert ez ellenkeznék Olasz-ország elveivel és érdekeivel. Mindenesetre meg-követelik azonban ezek az érdekek, hogy más hatalom se okkupálja Albániát. Ami Tripolis hátví-dékét illeti, azt tartja, hogy nincs szükség elhamar-kodott határozatokra, hanem utópán megjegyzésre és oly óvintézkedésekre, amelyek Olaszországnak biz-tosítják egész Tripolisban a statusquo fűntartását. Cirmeni kérdi, vajon Olaszország Ausztria-Magyar-országgal és Oroszországgal megegyezésre jutott-e a Balkán-félsziget statusquójának esetleges válto-zásaival szemben. Barsilai egy határozati javaslatot terjeszt elő, mely Olaszországnak eddig követett kül-ügyi politikáját rosszallja és ellenzi a hármasszövete-séget, mint amelynek célja első sorban az, hogy Franciaország és Olaszország közlekedését megaka-dályozza. Szerinte Olaszország pozíciója csak erős-bődnék, ha a hármasszövetségből kilépne, a nélkül, hogy más kombinációhoz csatlakozzék. A hárm-aszövetségben való megmaradás Olaszországot a keres-kedelmi szerződésnek megújításánál telhetetlenebbé tenné.

Prineti külügyminiszter általános figyelem közt felszólal és azt mondja, hogy a következő kijelenté-sekben precizozni akarja politikáját. Ami Tripoliszt illeti, előbbi nyilatkozatához nincs mit hozzátennie. Azonban Demartino képviselő azt a kérdést intézte hozzá, vajjon az 1899-iki angol-francia megegyezés után Anglia Tripolisz keleti határait illetőleg ugyan-oly biztosításokat tett-e Olaszországnak, mint Fran-ciaországnak a nyugati határok tekintetében. Igen, ez a biztosítás megtörtént. Az Olaszország és Anglia közt lenálló viszony hagyományos szivessége ily módon mindinkább megerősödött. Ami Albániát illeti, mely-

magához méltó két partnerre talált Góthban, (Ardelot) és Hegedűsben (Folguet.) Mind a kettő teljes hatással játszott, de különösen Hegedűs rajzolt meg ma este ismét egy figurát a léha, svihák titkárban, aminőt csak egész mű-vészember tud megrajzolni. Mind a három fő-szereplőnek egyenlően jutott ki a zajos tapsok-ból. Jacqueline-t B. Lenkei Hedvig játszotta a nála megszokott finom graciozitással. Tanay, a Vígsház legifjabb tagja, Pasqual szerepében épp oly diskret volt, mint jellemző s újra bebi-zonyította, hogy az ifju színészsarjadék legjava fajtájából való. Epizód szerepekben a Vígsház ki-tűnő ensemble-jának híréhez méltóan nagyon jók voltak: Nikó Lina, Pécsi Paula, Balassa, Bárdi és Gyözö. Rónaszéki, ez a különben jóra-ülő művész, ma kivitelesen szintén egy kis speciális amnesziában szenvedett, amennyiben gyakran nem emlékezett a — szerepére.

A fordítás munkájában Molnár Ferenc egye-nesen remekelt. Izmos tehetség, amelyet eredeti alkotásaiban minduntalan dokumentál, a mások szellemi termékeire is ráúti bélyegét. Olyan egyéni-leg fordít, hogy a dialogusok az egész darabon végig azt a benyomást kellették, mintha nem is fordított volna, hanem harmadik szerzője lett volna a darabnak.

(M—S)

III.

A kirakat.

(A Magyar Színház bemutatója.)

A kirakat legnagyobb szenzációja Lubrinc Julia kisasszony volt. A Magyar Színház narancs-zinú színlapján ugyanis fehér pótlakát jelen-tette már kora délután, hogy Lubrinc Julia beteg s hogy szerepét Margó Zelma játssza el.

— Ki az a Lubrinc Julia? — kérdezte min-denki, akárcsak a Lotti kétségbeesett ezredese.

Es lehet, hogy Lubrinc Julia távolléte okozta,

Különbön A kirakat telve van a legtriviáli-sabb egyértelműségekkel, melyeket Tomcsányi Rusi kisasszony valóban undorító és csodálatraméltó bátorsággal vág ki.

A színház és színészek teljesen a darab ni-vóján mozogtak, csak éppen Boross Endre alaki-tása kivétel. Valóban sajnáljuk ebben a környe-zetben ezt a nagytehetséget, kiváló művészt.

Lehet, hogy az estnek más képe lett volna, ha véletlenül Lubrinc Julia is játszik.

(P. á.)

ról gróf Goluchowski legutóbbi expozíójában nem tett említést, valószínűleg mert erre vonatkozólag semmi új mondanivalója nem volt, a szónok a maga részéről csak ismételheti előbbi nyilatkozatát. Olaszország és Ausztria-Magyarország egyetértésének abban, hogy a status-quoque a területen való fennmaradásában a legjobb biztosítékát látják a maguk érdekeinek. A két kormány nem fog megszűnni az albán nép természetes támogatását teljes lelki-nyugalommal és tökéletes szenvedélytelenséggel támogatni. A hármasszövetségre átvérve a miniszter konstatálja, hogy gróf Goluchowski legutóbbi fejtegetései pontosan visszatükrözik a dolgok jelenlegi állását. A három kormány még semmit sem írt alá, de közbünnösen kifejezték szilárd elköteleződésüket, hogy az adott időpontban megújítják a szövetséget. Az elszigetelés politikáját ajánlották nekünk — ugymond. Erre a legkevésbé volna szerencsés ez a pillanat, midőn az általános tendencia oda irányul, hogy csoportok alakuljanak és még az eddigi összekötéseken túl egyesüljenek. Még Anglia is lemond az ő „splendid isolation”-járól. Ez érdeke sokfélesége és a világhátrédek összejűggesse parancsolólag követeli ezeket az egyesítéseket, melyek nélkül napról-napra meglepetésektől kellene tartani. Ami Olaszországot illeti, mindenesetre koncedálni lehet, hogy Franciaországgal való egyetértése következtében a Földközi tenger tekintetében nagyban csökkent az az aggodalom, mely annak idején döntőnek látszott Olaszországnak a hármasszövetségbe való belépésére nézve. De tévedés volna azt hinni, hogy ez a legfontosabb ok az egyetlen volt Olaszországnak a hármasszövetségbe való belépésénél. Tény, hogy Olaszországra nagyfontosságú érdekek biztosított és biztosították a hármasszövetség, melynek értéke mindinkább növekedett. Annak a fölfevésnek adtak kifejezést, hogy a hármasszövetség megújítása árthatna a Franciaországgal szerencsésen helyreállított jó viszonyoknak. Gróf Bülow és gróf Goluchowski azonban épp úgy, mint a szónok is már egy előbbi alkalommal kijelentették, hogy a hármasszövetség kiválóan békés jellege és célja következtében távol áll attól, hogy a szerződő felek valamelyikét akadályozza abban, hogy egy harmadik hatalommal az egyetértést ápolja. Szónok még hozzátéste, hogy a hármasszövetség, mely semmi agresszív elemet nem tartalmaz Franciaországgal szemben és semmit, ami ennek nyugalmát és biztonságát fenyegeti, semmiképpen sem akadályozza a szíves viszony fenntartásának és fejlesztésének Olaszország és a latin testvérszövetséget. A külügyminiszter beszéde után a külügyi költségvetés általános tárgyalását berekesztették és megkezdtek a részletes tárgyalást, mire az ülést véget ért.

HIREK.

Budapest, május 23.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Május 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hir.** Báró Bánffy Dezso főudvarmester ma délelőtt Kolozsvárra utazott, hogy meglátogassa édesanyját, báró Bánffy Daniélnét, kinek állapota súlyosra fordult.

— **A király itthon.** A király ma az egész napot dolgozószobájában töltötte és látogatást sehol sem tett.

— **Vilma királynő állapota.** A hollandi királynő állapota az utóbbi orvosi jelentések szerint egyre javul. Az anyakirálynő rövid idő múlva *Szentdykbe* költözködik, *Henrik* herceg pedig már teljesen régi foglalatosságainak él. A jövő héten a kastélyt gyökeresen fertőtlenítették és miután az a lehetőség nincs kizárva, hogy a királynő hajmázos betegsége az udvar részére szállított tej élevezet okozta, Looban külön tejjelgazdaságot létesítettek, amire nézve már minden intézkedést megtettek. A királyné a napokban a kastély egy másik részébe költözik. Felváltásánál, *Oostzee* kisasszony, a királynő অপólasa körül kiejtett megérőltetése következtében megbetegedett.

— **Gróf Lónyay Eleménné.** Néhány nappal ezelőtt a bécsi lapok azt közölték, hogy gróf Lónyay Eleménné súlyosan megbetegedett és Bécsbe érkezésekor úgy vették a vasúti kocsiból a hintójához. Bécsi tudósítók most illetékes helyről vett értesülés alapján azt jelenti, hogy gróf Lónyay Eleménné teljesen jól érzi magát és a megbetegedéséről elterjedt hírek alaptalanok. A grófné egy hét óta férjével együtt Ansterlitzben tartózkodik.

— **Bíró Lajos hazatérése.** *Bíró* Lajos tudós hazánk fia, aki hat esztendei távollét után hazatérése van, ez idő szerint az arabiai félszigeten. Oman tartományban időzik. Jelenleg az arab sivatag névény-

és állatfaunáját tanulmányozza. Ujabbán különben ismét két ládára való becses gyűjteményt küldött a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának. A kitűnő tudós július havában érkezik meg Budapestre.

— **Mohamedán tüntetők Budapestén.** Az elégedetlen bosnyák mohamedánok monstraküldöttsége már szinte hozzátartozik minden delegációs ülésnek rendez szcenérialához. Az idén is megjelentek Budapestén vagy háromszázán. Tegnap a várban gyülegetek, miglen a rendőrség szét nem verte őket. Ma pedig híre járt, hogy tömegesen akarnak a múzeumi palota elé vonulni, ahol a magyar delegáció tanácskozik. A tüntetés azonban nem történt meg. Nyilván nem is fog megtörténni. Ugy látszik, az elégedetlen bosnyákok szeretik a kirándulásokat, ha a költőseket a pártkassa fedezi. De ideutaztatásuk nem komoly dolog. Hiszen ami panaszuk van, azt akár írásban, akár élőszóval Kállay miniszter elé juttathatják bármikor, akinek ajtaja a kérelmezők számára mindig nyitva áll. Nincs hát semmi szükség monstraküldöttségekre. Nekünk különben ez utóbbiak ellen alig lehet kifogásunk: az ő révükön akad legalább egy kis idegenforgalom.

— **A daláregyesület Wlassics miniszternél.** Az országos daláregyesület *Lung* György elnök vezetésével küldöttségileg tiszteltet tegnap *Wlassics* Gyula közkutatásügyi miniszternél. A küldöttségben résztvettek *Erney* József, a nemzeti zened igazgatója, dr. *Falk* Zsigmond titkár, *Hackl* N. Lajos tanár és *Göndöcs* István jegyző. A küldöttség vezetője köszönetet mondott a miniszternek a daláregyesület iránt mindenkor tanusított jóakarataért és átnyújtotta neki az egyesület harmincevi működésének diszkiadású történetét. A miniszter megköszönte a figyelmet és felhívta az egyesületet, hogy a magyar dal terjesztésével és a magyar zeneművészet fejlesztésével folytatás eddigi hazafias és kulturális működését, főleg a nemzetiségi vidékeken. A küldöttség lelkesen megéljenezte a minisztert.

— **Az angol gazdák Budapestén.** Az angol gazdák negyvenhét tagu társasága tegnap este érkezett Budapestre. Az angolok Komáromból jöttek, amely a tanulmányút utolsó dunántúli állomása volt. A pályaudvaron az O. M. G. E. megbízásából *Fedák* István várta a vendégeket, kik husz kocsin helyszelkedve a Hungária-szállóba hajlattak. Este a társaság a központi tejszarnok-szövetkezet igazgatóságának meghívására a szövetkezet Rottenbiller-utcai telepét tekintette meg, ahol nagy érdeklődéssel kísérték a tejkészítés bemutatását. A dunántúli tanulmányút egyik érdekponta volt a bálnai látogatás, ahol *Faddalah* el *Hadad* ezredes-parancsnok és *Ruiss* Gyula felügyelő mutatták be a ménes-gazdaságot. Bálnáról *Kisbérre* ment a társaság, ahol *Deső* Örnagy-parancsnok és *Bendi* Godofréd felügyelő fogadták a vendégeket. Ma reggel az angol vendégek a Hungáriában elkötött reggeli után a Középszi Vásárosanokhoz hajlattak, amelyre ez alkalommal kitűzték az angol lobogót. A csarnok ajtajában, *Almády* Géza tanácsossal élén az igazgatóság, a tisztikar és több fővárosi bizottsági tag fogadta őket. *Szilassy* Zoltán, az O. M. G. E. titkára bemutatva a társaság elnökét és a kirándulás szervezőjét, *Almády* Géza üdvözölte a főváros nevében a társaságot. Szavait *Fook* Ede fővárosi mérnök tolmácsolta angol nyelven, mire az egész társaság végigjárt a csarnokot. Innen a társaság a csarnok alagútján át a Magyar Leszámitoló-és Pénzült-Bank közraktáraihoz ment. Háromnegyed 10 óra tájban az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Köztelek-utcai palotájához hajlattak, ahol gróf *Dessenöfy* Auréllal élén, az O. M. G. E. választmányi tagjai és tisztikara várt rájuk. A kölesönös bemutatkozás után a képviselőházba mentek, ahol az első emeleti teremben *Darányi* iödmivelségi miniszter fogadta őket. Itt *György* Endre mutatta be E. H. *Füth* elnököt, akinek rövid beszédére *Darányi* Ignác iödmivelségi miniszter szívélyesen válaszolt. Viszátérve a Köztelekre, megkezdődött a szövetkezeti értekezlet.

— **Nagy iskolai alapítvány.** Néhai *Strobl* Lápót budai polgár a II. kerület margit-körúti elemi iskolában lévő iparostanonc-iskolának alapítványképpen 24.000 koronát hagyott, amelynek kamataiból évről-évre 12 iparostanonc fog ösztöndíjat élvezni. Az alapítványt a fővárosi tanács kezeli. Nevezett iskola rövid idő alatt már másodikban jutott abba a szerencsés helyzetbe, hogy nagylelkű emberek megemlékeznek róla végrendeleteikben. *Niederemayer* X. Ferenc szintén nagyobb összeget hagyományozott olyan alapítványra, amelyből a margit-körúti elemi iskolának működő tanítók és tanítónők kapnak ösztöndíjat.

— **Gyászmisze Kézmárszky tanárért.** Az elhunyt tudós orvos tanárnak lelkiüdvéért ma délelött tíz órakor gyászistentiszteletet tartottak az egyetemi templomban. A gyászmisén az elhunyt hozzátartozóim kívül ott voltak: *Vécsy* Tamás, a tudományegyetem

rektora, *Bóky* Árpád, *Concha* Győző, *Medveczky* Frigyes és *Demkő* György dékánek, több egyetemi tanár, továbbá a Rókus-kórház orvosai, *Müller* Kálmán miniszteri tanácsos igazgató vezetésével, az első számú női klinika teljes orvoskara és az egykori tanítványok közül többen, az állatorvosi akadémia képviselőitében *Frey* Hugó, az orvos-egyesület iekete lobogó alatt s végül az ápoló-és szolgalméyzlet. A oszónes gyász-misét *Kriszán* Mihály pápai kamarás, szeminariumi kormányzó mondotta.

— **A szónok halála.** A Demostheneseket mi már nem érthetjük meg. Azt a retori korszakot, mikor művészet volt a beszéd, melyben szenvedélyek viharoztak és melybe egész lelkét öntötte bele az, aki ügyét védelmezte a forumon. Ma a higgadt gondolkodás lett a szónok dísze s a hév, az elragadtatás azért, amit mások előtt mondunk, komikussá vált. A meggyőződések gyöngesége okozta-e ezt a változást vagy az okosság, mely nem az érzésekre, hanem mindig csak az értelemlre akar hatni? A szilaj, tüzes szónokokat, kik lelkük egész hevével beszélnek, idejüket multák. Utolsó vértanúik egyike az a nagyszívetű ur, aki ma holtan rogyott össze a debreczeni egyházkerületi gyűlésen, miután tüzzel, hévvel és egész lelkel védelmezett egy egyházi törvényt. *Szabó* János békés-bánati egyházmegyei esperes ért utól ez a halál. Holtan rogyott a mellette ülő esperes-társá ülébe. A beszéd kimerítette, a szónoklás heve égette el testi erejét, a meggyőződés erejét elvonta a testétől, hogy annál gyújtóbb, annál igazabb legyen az, amit beszél. Ez a retorikai fölfogás. Azok, akik a józanság szemüvegén nézik ezt a dolgot is, bizonyosan azt fogják mondani:

— **Semmi különös!** Szívcselhűdés! Mennyivel szebb még hinni a Demosthenesek tüze, lelkét-testet emésző beszédében s talán jó is volna, ha még hinnék egy kissé a páthosban...

— **Az ötvenkoronás.** A jövő hétiön, e hó 26-án tudvalevőleg koronaértékre szóló pénzértékegyeink új darabja lép forgalomba: az ötvenes. A régi osztrák értékű ötveneseket a megfelelő törvényes rendelkezések értelmében a bank 1902. december 31-éig fogja meg kiadni. A törvényhozás szándéka szerint a papírpénzsel lebonyolítandó üzleti forgalomban ez az ötvenkoronás lesz a banknak standard-jegye, ami mellett semmiesetre sem hagyják figyelmen kívül a sok oldalról táplált azt a kívánságot, hogy az eddigi ötförintos államjegyek és tízförintos bankjegyek megfelelő papírpénz, tehát a forgalomban mindenütt jól megmosnult tíz- és huszkoronás jegyek is megfelelő arányban később, a készpénzfizetések felvétele utáni időben is fenntartassanak. Az új pénzjegy kiállításánál a szépség törvényeinek lehet szem előtt tartásával a bankjegyekelés gyakorlati szempontjai is illő figyelemben részesültek. Az új jegy színének és papírjának megválasztása szerencsésnek mondható. Ennek az ötvenesnek az előállításánál az osztrák-magyar jegyeknél eddig még nem alkalmazott többrendbeli újítást is értékesítették és így remélhető, hogy a nehezen hamisítható bankjegy a hamisítási technika nagy haladásával szemben is kitűnően be fog válni. Az új ötvenes rajzának eredetije *Rössler* Rudolf akadémiai festőtől ered. A díszítő részleteket *Nadherny* Arthur-nak, a bank nyomdája igazgatójának utmutatása szerint *Berni* Rudolf készítette, míg az alakok rézmetszete *Schirnöck* Nándor akadémiai rézmetsző műve.

— **Budavár bevetelének évfordulója.** A budapesti jótékony magyar asztaltársaságok központja a hozzácsatlakozott asztaltársaságokkal, körülkel és egyesületekkel egyetemben vasárnap három órakor ünnepel meg Budavár bevetelének évfordulóját, a budai hősök sirjának megkoszorúzásával. A gyűlekezés a budai Horváth-kertben lesz délután fél három órakor.

— **Diák-sztrájk a kataniai egyetemen.** Az olasz kormány avval tisztelte meg *Capuana* Luigi-t, a híres regényíró, hogy kinevezte a kataniai egyetem irodalomtörténeti tanszékére tanárnak. A derék Capuának már husvét után meg kellett volna kezdenie előadásait, s diákjai nagyban várták is. Capuana azonban nem jött, sőt még ma sem jelentkezett, nyilván mert sokkal fontosabbnak tartja, hogy regényt írjon, mint hogy másokat meghalt írók dolgaiba beavasson. Az egyetem diákjai azonban másként fogják föl a dolgot. Sürgőket az előadások megkezdését, s addig, amíg irodalom-történet nem tanulhatnak, semmit sem óhajtanak tanulni. Kimondták tehát a sztrájkot, melyhez az állatorvosi akadémia tanulói, sőt a gimnazisták is csatlakoztak. Ilyen jelek mellett nincs kizárva, hogy az elemi iskolai tanulók sem akarnak majd addig iskolába járni, míg az egyetemi hallgatók nem tanulhatnak irodalomtörténetet.

— **Huszvés találkozó.** Dr. *Antal* Géza, a pápai főiskola igazgatója felhívja mindazokat az osztálytársakat, akik a pápai ev. ref. főgimnaziumban 1882. június havában tettek érettségi vizsgálatot, hogy ez év június 14-ikén, 20 éves találkozóra a főiskola épületében jelenjenek meg.

— **A kolozsvári ezred lobogója.** Kolozsvárról táviratozzák: A városi közgyűlés gróf Beldi elnökével dr. Deák Albert városi képviselő indítványát tárgyalta, hogy a város törvényhatósága — amennyiben az 51. gyalogezred felszentelendő lobogóján a címer közjogellenes — ne vegyen részt az ünnepélyen. A tanács azt javasolja, hogy az ügyet a juniusi közgyűlésre halasszák, mert addig a képviselőházban illetékes helyről nyilatkozat történik az ügyben. Deák Albert előbehozta, hogy ő mindig tartózkodott a szélsőségektől, pártpolitikai álláspontja is mindig megmondott, mérsékelt volt, jelenleg is szabadelpárti, de midőn a reakció jelei mutatkoznak, nem lehet megengedni, hogy a militarizmus, mely egyik oszlopa szokott lenni a reakciónak, törvénytelenéget kövessen el. Dr. Tótsék Sándor a saját és a kolozsvári függetlenségi párt nevében is kijelenti, hogy a tanács javaslatát fogadja el, mert bár magánúton tudják, hogy a lobogó közjogellenes, hivatalosan előlki székől óhajt felvilágosítást kapni és mert illetékes oldalról nyilatkozat várható, beleegyeznek, hogy az ügyet a jövő havi gyűlésen tárgyalják érdemlegesen. A közgyűlés egyhangúlag így határozott.

— **Egyetemi csillagvizsgáló-intézet Budapestén.** Ma délután ankt volt a vallás és közoktatásügyi miniszterterületén dr. Wlassics Gyula miniszter elnöklése alatt. A tanácskozási anyag, melynek tárgya egy budapesti egyetemi csillagvizsgáló-intézet felállításának kérdése volt, résztvettek báró Eötvös Loránd, Szily Kálmán, báró Podmaniczky Géza, báró Harkányi Béla, Bodola Lajos, Fröhlich Izidor, Kövesligethy Rádó. Az ankt előadója Tóth Lajos miniszteri osztálytanácsos, az egyetemi ügyosztály főnöke volt. A tanácskozás, melynek megnyitására Wlassics miniszter sajnálkozását fejezte ki, hogy a hazai csillagászati tudomány egyik kitűnősége, Konkoly-Thege M. külföldön lévén, a megjelenésben akadályozva volt, egyhangúlag az a véleményét fejezte ki, hogy főleg az astrofizikai célokra kiválóan alkalmas 6-gyallai obszervatóriumon kívül egy kiválóképp egyetemi tanítási és csillagászati tudományos kutatások céljára szolgáló egyetemi csillagvizsgáló-intézetnek Budapest közvetlen közelében való felállítása okvetlenül szükséges.

— **Theologusok kongresszusa.** Debrecenből táviratozzák: A theologusok országos kongresszusa ma vette kezdetét. A kongresszust Csiky Lajos theologiai dékán nyitotta meg, mire Hubay Bertalan sárospataki theologus felolvasta a protestantizmus szerepe a múltban és feladata a jövőben című munkáját. Utána Kiss Béla pozsonyi theologus értekezett a theologus önnevelés szükségességéről.

— **Polgármesterek közgyűlése.** Szegedről írják: A törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei ma tartották meg Szegeden országos közgyűlést. A gyűlést Pálffy Ferenc szegedi polgármester délelőtt tíz órakor nyitotta meg. Az értekezlet előlkének Zechmeister Károly kir. tanácsost, Győr város polgármesterét ajánlotta, akit közfelkiáltással megválasztottak.

A napirend első pontja az állami közigazgatási teendőkkel keletkezett költségek megtérítésének kérdése volt. A gyűlés elhatározta, hogy az ügyben feliratot intéznek a városok a miniszterelnökhöz. A felirat átadásával az értekezlet elnökét, Győr város polgármesterét bizta meg, aki azt a képviselőház özi ülészakában a városok országgyűlési képviselői és az összes polgármesterek jelenlétében fogja átnyújtani a miniszterelnöknek. Az aradi értekezlet elhatározta a városok szövetségének megalakítását. Erre vonatkozik az előnk bejelentése, hogy a kiküldött albizottság a szövetség tervezetét kézbejött akadályok miatt még nem tudta elkészíteni. Az értekezlet e célra újabb határidőt tűzött ki. Debreczen város indítványa ügyében a külön városi törvényre vonatkozólag Debreczen város kiküldöttje kéri, hogy ez irányban szintén felirat intéztessék a kormányhoz. Többek hozzászólása után, akik főleg azt kívánják, hogy a törvény tervezetéhez annak idején a városok is hozzászóhassanak, az értekezlet elhatározta, hogy a kérdés eldöntését a jövő kongresszusra bízzák, hogy addig a városok képviselői joglalkozhassanak a kérdéssel. Elhatározta továbbá az értekezlet, hogy a városi törvény javaslatát megküldi Tóth Pál szegedi helyettes polgármesternek, aki a tervezetről, mint annak a jövő kongresszuson leendő előadója, jelentést készít és azt megküldi az összes törvényhatóságoknak. Ezután szünet következett, amely alatt a polgármesterek testületileg tisztelgették Kállay Albert főispánnál. A folytatódó értekezleten Tóth Pál szegedi helyettes polgármester indítványozza, hogy az országgyűlési képviselők tagjai lehessenek a polgármesterek kongresszusának. Ezt az értekezlet oly módosítással fogadta el, hogy ha egy város országgyűlési képviselőt küld az értekezletre, azt nagyon szívesen látják, de a kongresszus állandó tagjai nem tekinthetik, mert képviselők sokkal többnek vannak, mint polgármesterek. A kommunális költségek dolgában három fővárosi pénztárat kartellbe lépett egymással. Erre vonatkozólag az értekezlet elhatározta, hogy ezt a kartellt nem veszi tudomásul.

A legközelebbi polgármesteri kongresszust Debreczen városa meghívására 1903-ban Debreczenben fogják megtartani, 1904-ben pedig Nagyváradra fogják egybehívni. Az értekezlet még elhatározta, hogy

ha esetleg rendkívüli gyűlés válna szükségessé, ugy az a fővárosban tartják meg. Az értekezlet után a vigadóban banket volt, amelyen számos felkészöntő hangzott el. Délután a polgármesterek a város nevezetességeit tekintették meg.

— **Egyházközségi gyűlés.** Debreczenből táviratozzák: A református egyházkerület mai közgyűlésén gróf Degenfeld főgondnok elnököt. A kolleghiumi anyakönyvtárról szóló jelentést tudomásul vették, valamint tudomásul vették Fraknói Vilmos átiratát, melyben köszönetet mond, hogy a kolleghiumi a könyvtárt állami felügyelet alá helyezte. Heves vita fejlődött az Angházy-Szilágyi intézet gondnokának jelentése és számadásai fölött, mire a számadásokat elfogadták.

— **Elnyűn altábornagy.** Székesfehérvárról táviratozzák: Say Győző altábornagy, a székesfehérvári honvédekürelt volt parancsnok ma délután 3 órakor 78 éves korában szívszékélyhűdésben hirtelen elhunyt. 1894-ben honvédelmi miniszterjelölt volt. A 19-ik gránátos-ezrednél kezdte pályáját mint hadnagy, végig küzdötte az 1848/49-iki hadjáraton Olaszországban, hol főhadnagy lett. Utóbb kapitány lett és mint ilyen végigküzdötte az 1866. évi schleswig-holsteini pacifikációt, résztvett a kínai háborúban és 1859-ben Olaszországban harcolt és pápai rendjelet kapott. A honvédség felállításánál zászlóaljparancsnok volt Szigetváron, nemsokára a budapesti első honvéd-fel-dandár parancsnoka lett és mint ezredes-dandárnok Szegedre, utóbb Nagy-Szebenbe és Kolozsvárra került, hol tábornok lett, utóbb kerületi parancsnok Kassán, később altábornagyként Fehérvárra jött, hol mint kerületi parancsnok nyugalmába vonult. Temetése fényes katonai pompával vasárnap délután lesz.

— **Jóteköny adomány.** K. H. jellegével Wygodáról 8 koronát kaptunk jóteköny ócra. — A szives adományt az ingyen-tű javára küldjük el.

— **A Humbert-milliók.** A Humbert-üggyel kapcsolatban már kezdtél fogva sürin emlegették Paul Deschanel kamarai elnök nevét. Ehhez a szerephez úgy jutott Deschanel, hogy mielőtt nejt, Brice képviselő leányát nőül vette, Humbert Evát kérte meg. Deschanel állítása szerint Cattani bankár, kinek két millió frank követelése van Humbertéknél Humbertné fizetésre szólította föl. Cattani vajnemlé, Reitlinger ügyvédnél, ki Humbertnének bizalmas barátja volt s kinek le is volt kötelezve, megjelent Humbertné s a következőket mondta neki: — Egy kis szolgálatot kérek öntől. Éva leányom kezét megkérte Paul Deschanel, de a leányomnak nem kell. Férjemmel együtt mindent elkövetünk vonakodása megtörésére, melynek csak valami szeszély lehet az oka. Beszéljen ön a leány lelkére.

Reitlinger elvállalta a megbízást, de Éva hajthatatlan maradt s kijelentette, hogy sohasem lesz Deschanel felesége, aki különben előtte nem is árulta el házassági szándékát. Aznap este Cattani bankár ismét a vejevel beszélgetett üzleti ügyekről, többi közt Humberték tartozásának a követeléséről is.

— Haggya azokat a szegény embereket most nyugodtan, mondja Reitlinger. Annyi bajuk és bánatuk van. A leányuk nem akar nőül menni Paul Deschanelhez, aki megkérte.

Igy nyert Humbertné megint egy kis időt. A vizsgálat különben egyre folyik. A vizsgálóbíró ma kihallgatta Dumort ellogett közjegyzőt, aki azt mondta, hogy nyolc évvel ezelőtt ismerkedett meg Humbertékkal, akik először 400.000 frankot, később egész vagyonát, 1,300.000 frankot, elcsalták. Csak egy búna van: vakon hitt nekik. Humbertnéni közel egy millió értékű szelvényt látott és a családról mindentől a legkitűnőbb információkat kapta. Bizalma tehát nem volt indokoltan. A vizsgálat eddigi adatai szerint Humberték adóssága hatvanöt és fél millió. Utólag kiderült, hogy Humbert nemcsak festő és költő, hanem drámai író is volt. Három sándarabot írt, amelyek az ő palotájában válogatott közönség előtt kerültek színre. Fayotte színész vezette a próbákat, aki azt mondta, hogy Humbert melankolikus természetű ember volt, aki sohasem nevetett. Dumonton kívül a vizsgálóbíró két bírósági szolgát is kihallgattott. Ez a két szolga ezelőtt tízenyolc évvel dolgozott egy Humbert contra Crawford-perben. Az egyik szolga azt vallotta, hogy Crawford Henrit, akitől Humbertné azt mondta, hogy egy párisi szállóban lakik, föl kellett keresnie. Elment a szállóba, ahol valóban találták egy embert, aki Crawfordnak mondta magát. A másik bírósági szolgának szintén tízenyolc évvel ezelőtt Havreban Humbertné megbízásából idézést vitt az akkor ott időző Crawford-testvéreknek. Ez a szolga ezt vallotta:

— Nagyon meglepett, hogy ezek az állítólagos milliomosok egy elhagyott utca csoka házában laktak. Nem találtam őket otthon.

Nagyon érdekes az a hivatalos jegyzék, melyet ma tettek közzé Párisban s amely Humbertné adósságait sorolja föl. E jegyzékben a következő bankok és magánosok szerepelnek: Schotmans Litteben 7,000,000, Letébre Valenciennesben 4,200,000, Manhaud Dünkir-

chenben 400,000, Paul Bernard Párisban 3,000,000, Dumort párisi ékszerész 1,700,000, Benoit Párisban 1,600,000, Halphen Párisban 1,265,000, Crédit Foncier de France 1,200,000, Cazaux marquis Párisban 1,200,000, Haas Párisban 900,000, Lévy Párisban 900,000, Banque de France 760,000, Société Générale 600,000, Crédit Industriel 600,000, gróf Branicky 60,000, Banque Franco-Belge 300,000, Salvador Cuhen Párisban 250,000, Yeuve Cain Párisban 200,000, Charles Dupuy Párisban 200,000, Hadamar Párisban 180,000 frank. Külföldiek közül Chenevères és Tsa Geniben 8,000,000, Wolfing Geniben 2,000,000, Trestot Lütichben 900,000, Weismann Antwerpenben 200,000, Samuel Brüsszelben 100,000 frank. Ez maga 54,585,000 frank. Ehhez jön a Rente Viagère kötelezettségei, mintegy 20 millióval, úgy hogy a két csodótömeg összes adóssága kitez hetvenöt millió frankot.

Ebben a listában elsőként szerepel Schotmans litte bankár, akit a vasuton ismeretlen tettesek meggyilkoltak.

— **Házasság.** Schmitz Gyula szegedi kereskedő eljegyezte Lusztig Irén kisasszonyt, Lusztig Ferenó pálinka-nagykereskedő leányát Hódmező-Vásárhelyről. Zeller Mihály Budapestről eljegyezte Korsós Irma kisasszonyt Pancsováról.

— **Mandl Emil,** a Mandl-testvérek cég belfajga e hó 25-ikén délután három órakor esküszik örök hűséget a dohány-utcai templomban Grossmann Annuskának, Grossmann Mór fővárosi kereskedő leányának.

— **Varsányi Jenő,** a mezőgazdasági termény-, takaré- és hitelbank pénztárnoka e hó 25-ikén vezetői oltárhoz Sachs Elza kisasszonyt Bécében. Bloch Salomon budapesti kereskedő vasárnap délután vezetői oltárhoz a dohány-utcai zsidó templomban Gerbner Józsa kisasszonyt, Gerbner Mátyás fővárosi kereskedő leányát.

— **Kösztenbaum Mór** nagykereskedő és cement-kereskedő eljegyezte Kösztenbaum Antoniót, Kösztenbaum Mór nagy-mihályi borkereskedő leányát.

— **Orgonafelavatás.** A belvárosi terencendiek templomának új orgonáját e hó 25-én, vasárnap fogják átadni rendeltetésének a szokásos egyházi ünnepségek keretében. Reggel 8 órakor lesz a szent beszéd, amelyet Kiss Arisztid helyettes házfőnök tart, utána az új orgona megáldása következik, a megáldást tedeum követi, melyre először szólag lesz az orgona. A megáldási szertartást és az ünnepi misét Ozorai Izidor rendtartományi főnök fogja végezni.

— **Halálozás.** Dr. Oláh Gyulát súlyos csapás érte; tegnap reggel Aradon meghalt fiának, Oláh Elemér pénzügyi fogalmazónak fiatal neje, ma reggel pedig elhunyt saját hitvese, galatalai Balogh Julia, akinek temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Rottenbiller-utca 21. sz. a gyászszobából.

— **A nemokleveles gazdatisztek.** A nemokleveles gazdatisztek országos végrehajtó-bizottsága nemes ügybuzgajommal halad leaadatainak teljesítése felé. A végrehajtó-bizottság központi vezetője Serák Géza közgazdasági író, a Hazánk hite-szövetkezet igazgatója, június hó elséjére hívta egybe a végrehajtó-bizottságot. A központ az emlékirattal elkészült. A végrehajtó-bizottság nevében különben Serák Géza meghívott tess közzé, amelyben a nemokleveles gazdatisztek országos értekezletén megválasztott országos végrehajtó-bizottság tagjait felkéri, hogy ez év június hó 1-én az országos értekezlet határozata folytán megismerkezett emlékirat megvitatása és a tagokkal között tárgyszerű lea tárgyalása céljából Budapestben a Royal-szálló termében megjelenjen sziveskedjenek. Együttal felkéri kártsáit, hogy a központi rodoval jövetelüket, címüket és lakóhelyüket postairodulitval közölni sziveskedjenek.

— **Kitüntetés.** A kertészeti kiállítás zsűrije aranyéremmel tüntette ki Mandl Róza beöltötte. A beöltötte a gyümölcs konzerválásának pompás módszerét dícsérik, amely a kitüntetésre s a fővárosi előkelő közönségének pártolására méltán rászólg.

— **Carré-örkusz.** Az utóbbi napok rossz időjárása dacára a minap megnyitott örkusz óriási látogatottságnak örvendett és a közönség a fényes műsor minden számát nagy tetszéssel fogadta. E só sorban telemintendők Carré Öszkár igazgató kiváló mutatóvnyai a lidomítás terén. Hasonló meglepő mutatóvnyokkal szölgálnak az igazgató fia, Mikea és Albert is. Carré Katka kisasszony jelenleg elváltatatlant a legjobb iskolavárnó, az ő elegáns és nagy precizitással véghezvitt mutatóvnyai viharosan megtápsolják. Davis kapitány teilmulmálhatatlan kerékpár-mutatóvnyai és a szemképrázató, legjobb táncosnókból összeállított ballet-egyveleg nagy vonzeróval bír. A pompás műsor fűszereve van a bohócok kitűnően sikerült tréfiával.

— **Az osztályorsjáték huszása.** Az osztályorsjáték mai huszásán hatvan ezer koronát nyert 48787, tízezer koronát 52841, özezer koronát 91983, kétezer koronát 93903, ezer koronát 72195 96708, özezer koronát 79339 60162 10836, háromszáz koronát 8210 14623 18090 40012 60512 66225 98082 4742 26558 54075 93202 62219 50120, száz koronát 17741 28081 51598 76906 12299 72434 81024 91426 78806 82594 84274 96288 67875 88899 90495 22172 38882.

(x) **Legelőgásúbb polgári ruhák** Tiller Mór és társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35. Ugyanott: Legjobb egyenruhák, legszebb diszöltönyök és legolcsóbb libériák. Vasárnapon és ünnepnapokon az üzlet zárva.

Tisztelgés a kereskedelmi miniszternél.

Budapest, május 23.

Láng Lajos kereskedelmi miniszternél ma délelőtti számos küldöttség tisztelgett. Délelőtti 10 órakor fogadta a miniszter a *Budapesti Újságírók Egyesületének* küldöttségét, amelynek *Véssi József* országgyűlési képviselő, egyesületi elnök vezetése alatt tagjai voltak: Boros Samu, Cziklay Lajos, Deutsch Antal, dr. Dióssy Béla, dr. Fekete Ignác, Friedrich Tivadar, dr. Kovács Jenő, Lóránt Dezső, dr. Radó Sámuel, Rajna Ferenc, Sturm Albert és Szatmári Mór.

Véssi József elnök mindenképp kitéjezi az egyesület tagjainak azon való örömet, hogy a királyi bizalma Láng Lajost, a magyar újságírás régi bajnokát szolgáltatta a kormányzat amaz ágának élére, amely ez idő szerint hivatala van arra, hogy a magyar nemzet igazait s érdekeit védje. A hivatás, mely mostantól kezdve a miniszterre vár, némileg rokon az újságírói hivatással, amely szintén állandó munkában és haroban telik el. A Budapesti Újságírók Egyesülete felajánlja a miniszternek hazafias munkájához a szeretetteljes támogatást s kéri, hogy az újságírók igaz ügyeit nemcsak jóindulatában részesítse a miniszter, akinek végül a szónok, a küldöttség tagjainak lelkes éljenzésétől kisérve, a legmelegebb szerencsekívánatokat fejezte ki.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter szépen köszöni a hozzá intézett szép szavakat. Meg lehetnek győződve az újságírók arról, hogy azokat a köteleket, amelyek annyi kedves emlék képében az újságírói pályához fűztek, gondosan fogja ápolni ezentúl is, mert ezen a pályán tanult meg kettőt: az eszményes és az igazság kultuszát. Érdekes reminiscenciákat elevenített föl ezután a miniszter újságíró-korából és végül kedves humorral ezt mondta: Mikor pénzügyi államtitkárrá lettem, minisztertanács határozattal kiköttem magamnak, hogy visszatérhessek majd egyetlen tanárnak. Vissza is tértem. Idővel az ember ambíciói növekednek. (Derűltetés.) Most, hogy kereskedelmi miniszter lettem, engedjék kikötöm, hogy ha megvalósul az állásomtól, visszatérhessek újságíróknak. (Eljénzés.) Ehhez nem is kell minisztertanács határozat, csak az én újságírókarsáim jóindulata. (Leikes éljenzés.)

Az Országos Iparegyesület küldöttségét gróf Zichy Jenő elnök vezette a miniszterhez. A küldöttség tagjai voltak: Matlekovits Sándor, a végrehajtóbizottság elnöke, lovag Falk Zsigmond alelnök, Gelléri Mór királyi tanácsos, igazgató, dr. Soltesz Adolf titkár, továbbá Weisz Berthold országgyűlési képviselő, királdi Herce Zsigmond udvari tanácsos, megyeri Krausz Lajos királyi tanácsos és még számos tag. A Magyar Kereskedelmi Csernok küldöttségében haraszti Jellinek Henrik elnök vezetése mellett részt vettek: Kunz Ferenc és maróthi Fürst László alelnökök, Breitner L. Zsigmond, Brust Dávid, Engel Hugó, Gutmann Ádám, lovag Falk Zsigmond, Grünbaum Miksa, Kertész Tódor, Kann Jakab, Sauber Sándor, Spitzer Ignác, Wollák Soma, dr. Schreyer Jakab főtitkár és dr. Schreyer Jenő titkár.

Megjelent ezenkívül a miniszter előtt: a Fővárosi Kereskedők Egyesületének küldöttsége Mőssmer József elnök vezetésével, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Oszler Győző elnök és Mihályffy József titkár vezetésével, az Ungvályi vasut-részvénytársaságának Szabó Jenő főrendiházi tag, elnök vezetése mellett Vass Ferenc, Török és Langer igazgatósági tagokból álló küldöttsége, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság küldöttsége, melynek tagjai voltak: Bujanovich Sándor udvari tanácsos, alelnök, Elek Pál vezérigazgató, Biró és Forster igazgatósági tagok, a Salavonai Dráva-vidéki Vasut képviselőiben gelsei Gutmann Vilmos elnök. — A veszprémi iparostársulat és iparosok küldöttsége tegnap tisztelgett a kereskedelemügyi miniszternél. A miniszter megemlítette, hogy a veszprémi iparosokkal nagyon rokonszenvez, mert öreg szülei is iparosok voltak ott. Veszprém város küldöttsége Horánszky Lajos és Szegelethy polgármester vezetése alatt tisztelgett a miniszternél.

Az új ötvenes.

Kezembe veszem ma a hírlapot
Es egy kicsiny hír rögön megkapott,
Csak néhány sor, mely biztatón tudatja,
Hogy hasáknak hétfőn ünnepe lesz,
Akkor jelenik meg... oh nemzetek atyja!
A legelső új ötvenes.

Nem fantom, nem álom!
Hát van még a világon
Egy pénz, mi ötven koronát jelent,
Mi megédesíti a jelent,
Ami talán nem is fog el sohán,
Mert sokkal több mint öt s tíz korona.

Oh pénz! Elnek hatalmas, agg regék,
Fénylők akár az ég,
Meséik vénbedt századok,
Hogy vannak, vannak százások
És hirdetik évezredek,
Hogy vannak, vannak ezresek!

Hallottam én is már ilyen meséket,
De léged,
Százás, sohasem láttalak,
Sem ezres, te búvalak!
De hiszem, hogy majdan zsebeembe lesz,
Egy ropogó, új, finom ötvenes.

A szívem ah, mint ver s dobog,
Hogyha rád gondolok
Te gyönyörű, édes találkozó,
Kéjt és mámorot hozó,
Mikor először kaplak majd kezembe,
Gyönyörbe veszte
Te magasztos, te isteni, csodás
Új ötvenkoronás!

N.

Megcsaltál — meghalsz!

(Hüvelygyilkosság a fővárosban.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 23.

Egy szerelmi házasság tragikus befejezése zavarta ma föl a Rottenbiller-utca csónadjét. Hütlens asszonya fölött maga ítélkezett egy elkéseredett bérkocsis: agyonlőtte kikapós feleségét, akit pedig az imádásig szeretett. Maga az eset nem annyira különös, mint amennyire érdekesek a mellékkörülmények. A keresztes ember beleszeretett egy zsidó leányba. Nagy szerelmében azt is megbocsátotta neki, hogy egyszer már elbukott és feleségül vette. Egy ideig boldogan is éltek, gondjuk sem volt. Ámde a férj egész éjszakáját a standon töltötte, a bérkocsis bakján, a napot pedig átáludta s így nem sok ideje maradt arra, hogy feleségét szórakoztassa. A fiatal menyecske hamarosan talált vigasztalást s viszonyt kezdett egy kőfaragólegénygel. A férj ettől fogva csak olyan megtört ember volt a saját lakásában, de — bár tudott az asszony bűnös viszonyáról — alig tett szemrehányásokat is a feleségének, mert attól tartott, hogy ez otthagyja őt. A vége mégis ez lett a dolognak s a szerelmes ember végső elkéseredésében az utcán megleste hütlens feleségét és lelőtte. Ez a mai feleséggyilkosságnak rövid története.

Hujber József csurgói születésű harminchatéves bérkocsis, aki római katolikus vallású, hat évvel ezelőtt megismertkedett a zsidóvalással Kleinberger Regina pinórnővel. A jelöltön csinos leány annyira meghódította a férfit, hogy ez — eltekintve attól, hogy a leányunk hathónapos gyermeke volt — feleségül vette. Egy ideig boldogan éltek, de a boldogságnak egyszer csak vége lett, mert a menyecske kikapós volt. Ettől fogva azután napirenden volt közöttük a civódás, de a gyűnő férfi hamar beletörődött a sorásba s csak akkor fakadt ki felesége ellen, ha az asszony nagyon rosszul bánt vele.

A múlt esztendő végén a Jósika-utca 26-ik számú házban kávémerést nyitott az asszony, férje is ott lakott vele a kávémerés mellett lévő kis fiúkében. A kávémerés jól ment, de az asszony minden pénzét legujabb kedvesére, Hintsch Gyula kőfaragólegényre költötte. Hujbernek néha-néha nem volt keresete s az asszony e miatt rosszul bánt vele s egyre éhezett. Hintsch Gyula és az asszony között ezalatt egyre bensőbb lett a viszony. Amíg a férj éjszakánként munkában volt, felesége a fiatal legényvel mulatott. Már a házbeli cselédek sem beszéltek egyéről, mint erről s az asszony cselédje el akarta a dolgot mondani a gazdájának. Az asszony azonban ogy durván fenyegette meg, hogy megijedt és elhallgatta a bűnös viszonyt. Hujber végre is észrevette, hogy valami hiba lehet a kréta körül. Felült, hogy a fiatal Hintsch egész napokat lőtt a kávémerésben. Ekkor figyelmeztette az asszonyt a gyanújára és ki akarta tiltani a legényt az üzletéből. Az asszony a fiatalember pártjára kelt és e miatt sokszor kínos családi jelenetek játszódtak le a férj és a hütlens asszony között.

Pünkösd előtt való napon Hujbernek azt mondta a férjének, hogy másnap kirándul a kőfaragólegényvel valahova.

— Mit szól a világ hozzá? Ezt én nem engedem meg! — tiltakozott Hujber.
— Nekem nem parancsolsz! — válaszolt az asszony.

— Vigyetek legalább engem is magatokkal!
— Jól van, délután velünk lehetsz, de este nem!
A kis párbeszéd után összevesztett a házaspár. Az asszony széket kapott föl s Hujbernek a balkarájára sujtott. A szegény embernek megrepedt a osontja, úgy hogy ma is kötést visel a karján. Az asszony a veszekedés után otthagyta az urát és a Jósika-utca 10-ik szám alá költözött. A férj látszólag beenyugodott a dologba, sőt egy ismerőseinek, Hussár Jánosnak még tegnap is a következőket mondta:
— Miért tegyem magamat szerencsétlenné azért az asszonyért?

Tegnap este azonban Bence Szusza, a cseléd elmondotta a férj vallatására, hogy Hintsch, amíg ő munkába járt, egész éjszakákat lőtt az asszonynál.

Erre a férj elvesztette önuralmát és elhatározta, hogy megöli az asszonyt. Ma korán reggel elment hazulról és revolvert vásárolt. Azzal lesbe állott a Jósika-utca sarkán, mert tudta, hogy az asszony ilyenkor szokott arra eljárni. Az asszony féltékenek óra tájban tényleg kiordult a Rottenbiller-utca. Ekkor Hujber eléje ugrott, revolverét kirántotta és rákiáltott az asszonyra:

— Megcsaltál, meghalsz!

Az asszony rémülten sikoltott fel, azután bemekült a Rottenbiller-utca 39. számú háza. A férj utána. A nő be akart szaladni Font Krisztina vendéglőné lakásába. A férj azonban a küszöbön elérte és rástűtötte a revolverét. A golyó talált. Az asszony holtan roskadt össze. A véres tett után a férj visszazaladt a kávémerésébe, ahol Lászlár Ottó közrendőr ellopta és bevitte a VII-ik kerületi kapitány-ságra. Itt kibalgatták s azt mondták, hogy azért akarta megölni az asszonyt, mert ez hütlens lett hozzá.

— Tudja-e, hogy meghalt a felesége? — kérdezte tőle a rendőrtisztviselő.

— Istenem, istenem, — zokogta a szegény ember — csakugyan meghalt!

— Mért siratja hát?

— Nagyon szerettem azt a hütlens asszonyt!

A véres eset színhelyére dr. Faltai László rendőrorvos és Domonkos rendőrfogalmazó mentek ki s jegyzőkönyvet vettek fel. A rendőrorvos konstatalta, hogy a golyó hátulról az asszony szívébe lőrdött és rögtön halált okozott. Az asszony holtestét kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe, a férjet pedig a rendőrség letartóztatta.

Martinique pusztulása.

Budapest, május 23.

A legujabb hírek szerint a Pelée működése apadóban van ugyan, de mégis attól félnék, hogy legközelebb újra ki fog törni. A hadihajók a kikötőn kívül horgonyoznak. St.-Vicent szigetén Kingstowntól tizenkét mérföldnyire új tűzhányó tört ki, amely az egész környezetet elpusztítással fenyegeti. Párisi távirat szerint Fort de France lakossága rendkívül meg van rémülve, mert a sziget tűzhányói veszedelmesen kezdenek működni. A lakosság követeli elköltöztetését s a kormány valószínűleg intézkedni fog a sziget kiürítésére. A gyarmattügyi minisztériumban eddig 1,850,306 frank folyt be Martinique-sziget takainak támogatására.

A Berliner Lokalanzeiger kiküldött tudósítója egy gőzösnő elhajózott a Pelée s az elpusztult város mellett és utjáról részletes jelentést küldött lapjának: „Sötét éjszaka volt, — ugymond — midőn a Dixie nevű amerikai gőzösnő elhajózunk a tűz- és füstökádó peléi kráter mellett. A tájat örökös villamlás világította meg s a villamlást ugyanaz a kiömlő gáz okozta, mely St.-Pierre szerencsétlen lakóit elpusztította. Az áldozatok száma mindazonáltal nem olyan nagy, mint az első híradás jelenté. Fort de France lakói 10,000, mások 25,000 halottat emlegettek, de ennél többen semmiestre nem pusztultak el. Fort de Franceban rettenetes torróság van s ez undorítóan piszkos kikötővárosban csaknem tűrhetetlen a tartózkodás. Tegnap száz iödlönfutó érkezett ide s a hatóság gondoskodott ellátásukról. Elpanaszolták viszonytársaikat és gyötrelmeiket, majd elmondották, hogy tegnap reggel 5 órakor újabb erupció volt s ezért kellett menekülniük. A kráter különbén Fort de Franceban is éreztette hatását. Sűrű sötétség uralkodott, több pedig középor zudult a városra. A lakosság megnyarva menekült, a parton s a horgonyzó hajókon keresve menedéket. Sok hajó tulzsuolva elvitorlázott. A pánik egyre szörnyűbb. A negérek várva-várják a gőzöket, melyeken Guadeloupeba hajóznak. A Pelée folytonosan s iüstőlög; nagyon valószínű, hogy újabb erupció lesz. St.-Vicent szigetét közvetlen veszedelem fenyegeti s ezért a lakosságnak hatósági rendeletre távoznia kellett. A Dixie tegnap odahajózott, hogy a menekvő embereket segítyben részesítse. Itt meglehetősen drágák az élelmiszerek, de éhínségről szó sincsen. St.-Pierreben eddig mindössze 6000 holtestet találtak.”

Martinique szigetéről ma a következő táviratok érkeztek:

Fort de France, május 23.

A Montagne Pelée közelében egy új kráter nagy nyugtalanságot okoz. A Capota folyó víze hirtelen nagy hőiokot mutatott. A Tage és D'Assas cirkálók ma ideérkeztek.

Páris, május 23.

Fort de Franceból érkezett jelentések szerint Clerk megyetanácsos és Megre Chancel a múlt pénteken Bassepointéból jelentek a Montagne Pelére. Nehézség nélkül 1233 méter magasságra értek és konstatalták, hogy a kráter átmérője 300 méter. A kráter lőlé emelkedő hegyesucosot a vulkanikus kitérés teljesen aláásták és a hegyesucos lángokba van borítva. Clerk azt mondja, hogy őt és társát ismételtén erős villamos ütések érték és a leszálláskor hamueső borította el őket.

Hír szerint a gyarmattügyi miniszter új vulka-

nikus kitörésektől tartva, már intézkedéseket tett Martinique részleges vagy teljes kiürítésére.

Páris, május 28.

Declaris gyarmattügyi miniszter Martinique szigetéről táviratot kapott, amely azt mondja: A gyarmat több tekintélyes lakosából alakult tanács, amely a sziget teljes vagy részleges kiürítésének kérdéséről tanácskozik, egyhangulag azt a nézetet fejezte ki, hogy ilyen rendszabály most nem volna indokolt. Ma mintegy ezer ember ment Trinidadba és Cayennebe.

Páris, május 28.

A Notre-Dame-templomban ma délelőtt *Richard* bibornok ünnepi misét mondott a martiniquei katasztrófa áldozataiért. Az áldozatok hozzátartozóin kívül ott volt *Loubet*, az összes miniszterek felelősestül, sok szenátor és képviselő, a diplomáciai testület és sok előkelő hivatalnok. A templom belseje a gyász jelű fekete posztóval van bevonva.

New-York, május 28.

A New-York Heraldnak kapott értesítés szerint a Mont Pelée északi oldalán egy új kráterből széles lávafolyam ömlik a tengerbe. Újabb áldozatokról van szó. Számos ember Grande Riverében, többnyire nők és gyermekek, körül vannak zárva a lávafolyam által. Segítség lehetetlen. Látni lehet, amint mentésért könyörögnek, míg a láva lassanként tovább terjed.

Európába most érkezett meg az utolsó *st.-pierrei* posta. A levelekből kiviláglik, hogy St.-Pierre lakosai sejtették helyzetük borzalmaságát, sőt talán fel is készülték a halálra. Milyen megható egy fiatal lányka levele, aki Franciaországban időző orvosbarátjának a következőket írja:

... Meg kell hallunk, de vigasztal az a tudat, hogy nagy társaságban megünneljük a mászilá. Tíz pusztító-ei vagy megfulladunk e szörnyű füstben: csak a jó Isten a megmondhatója. Am halálunk pillanatában is öre gondolk. Ertesítse Róbertet szánandó sorsunkról s mondja meg neki, hogy még élünk, de ki tudja, vajjon élünk-e még, midőn levelemet megkapták?..

Egy fiatal kreol nő hosszú episztolában bucsuzik el unokabátyjától s levele végén ezt írja:

„Mi lesz velünk? Istenre bizzuk sorsunkat; teljesüljön az ő akarat.”

Ezt a levelet az említett hölgy május 3-án írta, de 4-én kinyitotta a borítékot s a következő postscriptummal toldotta meg sorait:

„A vulkán mindjobbban füstölög, Kimegyünk az utóára s szivszorongva nézzük, mint közeledik a rettenetes füstoszlop...”

A levélben hamut is találtak, egy parányát annak a nagy tömegnek, mely több Saint-Pierret elöntötte.

A város lakosai közül bizonyára senki sem leste nagyobb bizodalommal és oly jókedvűen a borzalmas eseményeket, mint Paul *Merwart* tengeri tájlejtő, aki április 10-ikén érkezett az Antillákra s élményeiről terjedelmes levélben értesítette Párisban élő öreg anyját. A bohémlelkű ifju rendkívül érdekes levelét teljes terjedelmében közöljük:

Saint-Pierre de la Martinique (l'Intendance) 1902. május 3-án.

Édes jó anyám, örömmel értesítem, hogy kutyabajom sinos és Amerikában is jól telnek napjaim. Sohse busuljon, édes anyám, egészségi állapotom miatt. Itt pompás tavaszi idő van, se hideg, se meleg s már el is felejtettem, hogy Guyanában mocsárszék és közsény győzőt. Azonfeül itt felséges látványosságban van részem. Egy régen szunnyadó vulkán ismét háborogni kezd s az isteni természet tünemény egyetlen fázisát sem akarom elmulasztani. Ezért lehetőleg röviden írok s reményelem, hogy levelemet már a bordeauxi postahajón elküldhetem messze Franciaországba. A város határán egy 1200 méter magas hegy tornyosul, melynek régebben két vulkanikus krátere volt. Ez a két kráter most széles medencővé egyesült s ezt a nép *l'étang sec*-nek (száraztó) keresztelte el. Midőn Saint-Pierre-be érkeztem, a medence néhány nyílásból szögös áradt ki s a medence lassaokán megtelt a kis kráter lejtőjéből kibugyogó kénis vízzel. Expediciót szerveztem s hétfőn, április hó 28-án kirándulást tettünk a tó és a kráter környékére. Az üvülő szél és a szakadó eső ellenére 9 órától délután 3 óráig időztünk a hegyen, ahol érdekes vázlatokat készítettem s a vulkán lefotografáltam. Azóta a vulkanikus jelenségek lenyegzetőbb mérvet öltöttek. Tegnap füst és hamuszólp áradt a kráterből s reggelre 15 milliméternyi hamuréteg fedte a várost. Lefotografáltam e „tropikus téli tájat”, vázlatokat készítettem a szürke városról, a vulkánt pedig folytonosan figyelemmel kísérem. Behatóan tanulmányoztam a vulkán történetét s erre vonatkozó tanulmányaimat és vázlataimat legközelebb elküldöm neked. 1861-ben hasonló jelenségek észleltek a város lakói. Akkor hét napig okádott füstöt és hamut a tűzhányó, de háborúga hamarosan elcsutult. Ohajtom a város és lakóinak érdekében, hogy most so legyen súlyosabb következménye a természeti tüneménynek. Am azt csöppet sem bánám, ha hatalmas

tűzijátékban volna részünk s megoszálhatnók a tűzokádó hegy háborgását... Ne aggódjék, édes anyám! Igérem önnek, hogy csak addig maradok itt, míg komoly veszedelem nem fenyeget. Legközelebb részletesen értesítem a további eseményekről...

Az ígért értesítést nem küldhette el a művész, mert művészi felbuzdulásának áldozatává lett. O volt az első áldozatok egyike, akiket a retentő láva- és gázömlés megölt.

Ez aztán a sztrájk!

Ma este a következő hirt olvasom az estilapokban:

A háromnapos svéd sztrájk valóságos középkeleti állapotot teremtett a városokban. Valamennyi közlekedési eszköz eltűnt az utakról. Az utak sötétek voltak, a vendéglőhelyiségek a legkedvezetesebb világítással voltak ellátva. Az utasok pedig a szedők és nyomdászok munkaszüneté miatt nem jelenhettek meg. Egyes lapok ugyan hű kísérletet tettek arra nézve, hogy valamiképpen kiadassák híreiket, de igen csekély eredményt értek el. A járőkelők, a sztrájkolók, a hatóságok mind csak leverték, nyugtalanok voltak, mivel nem tudták, mi történik. A színházak szüneteltek, hangverseny nem tartottak. A sztrájk olyan általános volt, hogy a cselédek gazdáikat, sőt a betegápolók a kórházakat is elhagyták.

— Hopp! — kiálták fel, — ez aztán a sztrájk! Hallatlan!

Es azonnal intézkedtem, hogy a skandináv partokról eredeti értesítéseket kapjak ebben az ügyben. S valóban kaptam is. A dolog ezek szerint rettenetesebb, mintsem hinnők.

Magántávirataim így hangzanak:

I.

A sztrájk egyre nagyobb méreteket ölt. A katonák eldobták fegyveiket, a fegyverek pedig a katonákat. Az oxigén a levegőből szintén távozott, keveselvény fizetését. Sztrájkol a Hold, sztrájkolnak az összes zongorák az evőeszközök, a világítószerek, a játékkártyák stb. stb. Felmondta a szolgálatot minden cseléd s a betegek is a Marsellaiset énekelve távoztak a kórházból.

II.

A sztrájk még nagyobb méreteket ölt. Ma sztrájkolni kezdtek az emberi test szervei. A tüdő mondta fel legelőször a szolgálatot, majd a Marsellaiset korogva a gyomor is megszüntette a munkát. A szív, a lép, a kezek, lábak, orrok, szemek, fülek, fogak mind kimondták a sztrájkot s nem dolgoznak tovább. Azonkívül...

(Itt megszokta a távirat. Mint utóbb értesültem, éppen akkor mondták ki a táviratírószek a sztrájkot.) Ugy-e bár, borzasztó az ilyen állapot? Milyen jó, hogy nem élünk Svédországban!

Es ezzel a kijelentéssel én is kimondom a sztrájkot — holnapig.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Középtérsi bizottság ülése.** A fővárosi középtérsi bizottság, ma délután *Róssavölgyi* Gyula alpolgármester elnöklésével ülést tartott, melyen a következő ügyeket intézték el:

A bizottság elfogadta a mérnöki hivatal tervét mely szerint a közúti vasut káivin-téri várócsarnokkával kapcsolatban illemhelyt épít. Hozzájárult ezután a bizottság a szemléhely lakosok ama kérelméhez, hogy a Kavics-utca, mely az egyetlen lejáró a Szemléhegyhez, kétezer korona költséggel rendeztessék.

(*) **Valóságos követelés.** Valóságos követelésnek a hivatalos zárszámadásokban az olyan követelést nevezik, amelyet jogosan követelnek s jogosan elvárnak. Az a követelés azonban, melyről itt szó van, csak annyiban valóságos, hogy igen komolyan követelnék, ha volna kitől. A főváros főszámvonója tudniillik azt az ötszáznyolcvanezer koronát, melyet *Kecskeméthy* Győző elemelt, szintén valóságos követelésnek nevezi. Különbben a városi zárszámadás igen nagy örömköre ad jogot a városháza embereinek. A főszámvonó egymillióhuszonegyezer korona 13.03-leget mutatott ki a zárszámadásban. Ennyi pénzzel már lehet kezdeni valamit. Meg is indultak a legvérmesebb tervezések, de csakhamar kiderült, hogy minden gondoskodás tárgyaltan. Az egymillió koronából tudniillik *Kecskeméthy* Győző ötszáznyolcvanezeret már szorososan elhelyezett. Ezen aztán nem lehetett már segíteni. Beletették hát a zárszámadásba ilyen címen: valóságos követelés.

(*) **Pénzügyi és gazdasági bizottság ülése.** A fővárosi pénzügyi és gazdasági bizottsága ma délután *Matuska* Ajaos alpolgármester elnöklése alatt ülést tartott. A tanács a vendégtudósok nemzetközi szövetsége budapesti kongresszusának költségeire tízezer koronát szavazott meg, melyhez ma a bizottság

is hozzájárult. A bizottság 1594 koronát szavazott meg a III. kerületi Belső-utból a Testvérhegyre kiágazó hegyi utak burkolására, háromezer koronát pedig a Szentlélek-téri Ingalmos nővérek intézetének, a vilamos világitási költségek fedezésére.

(*) **Adókövetés.** A fővárosi adókövető-bizottságok folyó hó 21-én (szombaton) a következők új helyrajzszámú házokban összeített adókövetésekre vonatkozó III. osztályú keresetadó-javaslatokat fogják tárgyalni, ugyint az I. kerületi a Krisztinavárosi 1439—1452, a II. kerületi a Vizivárosi 2839/40—2898; a IV. kerületi a 373—390; az V. ker. a) bizottság a 665 sz. a. H—Z, lakóit és 666/67; az V. kerületi b) bizottság a 959—160; a VI. kerületi a) bizottság a 3541—3551; a VI. kerületi b) bizottság az 1558—608—1640; a VII. kerület a) bizottság a 4806—4819 és a külön megbízottakat; a VII. kerületi b) bizottság a külön megbízottakat; a VIII. kerületi a) bizottság az 5682—5670; a VIII. kerületi b) bizottság a 6576—6620; a IX. kerületi a) 8512—8822/6; a IX. kerületi a) 7959/3—7977 házászámig.

Az Erzsébetvárosi demokratapárthoz tartozó kerületbeli ügyvédek elhatározták, hogy a kerületbeli adófizető polgárok érdekeit netán felmerülő jogtalanságok és méltánytalanságok ellen díjtalanul fogják megvédelmezni pártállásra való tekintet nélkül.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Prielle Kornélia ünneplése.** *Prielle* Kornélia, a magyar színművészet dicsőséges nagy alakja, június hó elsőjén éri el születésének hetvenhatodik évfordulóját. Hetvenhat évéből, a művésznő hatvanegyet töltött a színpadon s negyvennyolc éven át hirdette a magyar szó s a magyar költészet dicsőségét a Nemzeti Színház deszkáiról. A születésnapj évforduló alkalmából, széleskörű mozgalom indult meg a főváros előkelő társadalmának körében, hogy a nagy művésznő születésnapját nagy és szép ünnepléssel üljék meg. Ez a készülődés nem alkalom arra, hogy *Prielle* Kornélia művészi érdemeit méltassuk. Az ő nagy sikereinek értékelésében az egész ország véleménye épp oly csodálatosan harmonikus, mint az a művészet, melyet *Prielle* Kornélia képvisel a nemzeti színpadon. Negyvennyolc évig divatosnak maradt, ösze borult fejjel kedvence maradni az egész ország ifjainak, véneinek, a legnagyobb művészi pályák legnagyobb sikere! Azok a körök, melyek most *Prielle* Kornéliát születésnapján ünnepleni akarják, az egész országot az ünneplők sorában fogják lenni.

** **Küry Klára fellépése.** *Küry* Klára kisasszony hosszab szabadlaga után holnap, szombaton lép fel másodsor a *Népszínházban* *Engländer* nagysikerű operettjében az *Aranyosban*, amelyben eddig csak tisztes léphetett fel. A darab másik fő női szerepét ez estén *Hegyi* Aranka fogja játszani.

** **Lindh Marcella hangversenye.** *Lindh* Marcella, a kiváló énekművésznő hangversenye iránt, amelyet a művészetében és nemeslelkűségében egyaránt kitűnő énekesnő a martiniquei katasztrófa szerencsétlen áldozatai javára rendez, a közönség körében a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. A hangversenyt a margitszigeti új gyógyteremben tartják meg holnap este, Humphreys osello-művész közreműködésével. A kitűnő műsor, a kitűnő szereplők és a kitűnően nemes cél, melyért a hangversenyt *Lindh* Marcella rendezti, föltétlenül indokoltá teszi a nagy érdeklődést s bizonyosra vehető, hogy a nagylelkű művésznő hangversenye jelentékeny összeget fog jövedelmezni a jótékony célnak. A Margitszigeti igazgatósága a holnapi koncertre való tekintettel engedte, hogy a margitszigeti lóvonaat éjfélig közlekedjék.

** **Premier az Urántában.** Holnap, szombaton lesz *Salomon* Odön új darabjának, a *Budapesti életnek* a premierje. A fényes kiállítású darab prólogussal kezdődik. A darab első felvonásában szinte hemzseg a sok budapesti típus, köztőlük egyhány a legújabbak közül való, amelyeket a szerző fedezett fel. A második felvonás a budapesti társadalom természetrajza. Kivált az utjában megnyit női foglalkozásokat és a diákisszonyok új rendjét mutatja be a szerző részletesen. Ugyanebben a felvonásban tárunknak szemünk elé a budapesti élet megkapóbb jelenetei. A harmadik felvonásban a fővárosi klub-élet és a mulató Budapest találó rajzát kapjuk. Az összes felvonásokban mintegy 150 álló és 15 mozgókép illusztrálja a brilliáns szöveget.

** **Vizsgálati előadás.** *Rákosi* Szidi asszony színiiskolájának évről első vizsgálati vasárnap délután 4/3 órakor lesz a Magyar Színházban. A *Magdolna* IV., a *Stúdt* *Mária* III. és a *Verehaju* I—II. felvonása kerül ez alkalommal színpadra. A főszerepeket a három darabban Baitai Emma, Kátai Iona, Csapó Olga, Willy Erzsé, Kertész Matild, Máthé Irén, János Duci, Pógrányi Juliska, Kövesdy Aranka, Karozgyi Szidi, Tóvölgyi Dező, Torma Zsigmond, Balogh Henrik, Buzs Jenő, Timár József és Ignáth József játsszák.

** **Fővárosi Nyári Színház.** A *Fővárosi Nyári Színház* közönségének holnap, szombaton mutatja be *Krecsányi* társulata *Sidney* Jonesnek, a *Gésák* szerző-

jének, a Népszínházban nagy sikert aratott operettjét: *A görög rabcsolgát*. A főbb szerepek kiosztása a következő: Antonia — Anday Blanka, Aspasia — F. Kállay Lujza, Iris — Jámbor Ilona, Diomedé — Környei Heliodorus — Sziklai, Marcus — Izsó, Arobas — Ernyei.

** A kolozsvári Nemzeti Színházról. Kolozsvárról jelentik lapunknak: *J. Csurgay Adél* asszony, aki egy hónapra terjedő vendégszerelésével annyi gyönyörűséget szerzett közönségünknek, *A sevillai borbélyban* mint Rozina bucsuzott el tőlünk. Szép, tisztán csengő hangja, bravuros énektechnikája és bájos megjelenése Kolozsvárról is hódított és művésze, amely a külföldi színpadokon is nagy elismerésben részesült, sikert jelentett a színháznak, valahányszor fölépített. *Hoffmann meséi, Böregér, Traviata* és *A sevillai borbély* kiváló színházi esték voltak, telve gyönyörűséggel a közönségnek, ovációkkal a művésznőnek. A jeles koloratur-énekesnő bucsuja rendkívüli melegséggel ment végbe telt nézőtér előtt és díszes ezüstkoszorút, sok virágot meg babért hozott a távozásnak. *J. Csurgay* mellett kintt: *Kassai*, mint borbély, *Vécsey*, mint pompás Baziló, pompás volt *Hunfi*, továbbá *Fenyvesi* és *Desséri*. Nagy elismerést érdemel *Mejeri* igazgató akinek ismert muzsikáltsága a betanítás és rendezés; terén érvényesült, továbbá *Stephanidesz* karmester is, aki a munka legfontosabb részét teljes sikerrel végezte. Végül fölemlítjük, hogy *Gergely* Giza, jeles fiatal szobretprimadonnánk, kit mindinkább megkedvel a kényes kolozsvári közönség, legutóbb *A baba* címszerepében aratott finom művészetével méltán megérdemelt elismerést.

** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó előzetesnek szórakoztatására holnap este a Magyar Kir. Operaház előadást fogja követtenni. Előadásra kerül az Aida, Verdi operája a címszerepben Vasquezével. Az Aida a Telefon Hírmondón keresztül a legnagobb műnyszababban is tisztán élvezhető, s így mindazok, akik szeretik a klasszikus zenét, kellemes időtöltést találhatnak az operának a Hírmondón keresztül való meghallgatásánál. Az opera előadásának közvetítése után a rendezési felolvasások következnek, majd annak bevégezte után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül.

A budapesti élet.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, május 23.

A budapesti élet, az olyan téma, amely éppen ellenkezője a „leirhatatlan“-nak.

Eppen az a baja, hogy nagyon is leirható. Ezért létekeppen még lehet írni és akár mennyi anyagot is öleltünk fel, még mindig marad valami, amit kifejeztünk vagy ami az egésznek a keretébe bele nem fért.

Mielőtt hozzáfogtam a budapesti élet leírásához, sokáig törtem rajta a fejemet, vajjon mit ne írjak meg? Amugy homályosan eszembe ötlök, hogy miről nem írtam.

1. Nem írtam semmit a budapesti épületek stíljéről.

2. Nem beszéltem el Budapest történetét.

3. A Lánchídról semmit sem szójtékot nem mondtam el. Az egész műben, ha jól emlékszem, egyetlen szójtékot sem követtem el.

4. Nem írtam a képviselőház folyosójáról és a képviselők évődéséről (hiszen betéve tudja a közönség, hogy melyik képviselő milyen számú gallért visel).

5. Nem írtam a primadonnákról és ennél fogva az aroképük sem szerepel az Uránia-Színház fehér vásznán. (Hiszen a legkisebb színésznőnek aromását képes levelezőlapokon találok meg.)

6. Nem írtam sem amerikai, sem magyar szokásokról, sem lórról, sem totalizátorról, hiszen az utolsó „vice“ is betéve tudja a „Házafi“ egész nemzetiségének nevét.

7. Nem írtam a városligeti tóban uszó hatyknőről, sem Ernő főpincérről.

8. Eszem ágába sem jutott, hogy a Kálvintéri szökőkútról vagy a óriás kiflüt áruló pékségéről beszéljek.

9. Beosztászavamra kijelentem, hogy a hadaggyas tyánok sem mozgóképen, sem szövegben nem szerepelnek.

10. Nem írtam eszes személyekről egy árva betűt sem.

11. Semmiféle divatos házi vagy kerületi adoma nem fogja mulattatni a közönséget.

12. A szalmaövegyekről teljesen megfeledkeztem.

13. Koldusról, szemétkocsiról, kintornásról, gyepmesterről és patkányirtóról semmit sem.

Es amit megírtam, még abból is töröltem. Tapasztalt Uránias vagyok.

Mert osodálatos dolog, hogy a közönség az Uránia-Színházban sokkal hamarabb lesz éhes, mint máshol.

Az éhínség rendszeren féltzikor este tör ki és ilyenkor beszélhet akármit a legszebb mozgókép.

Ha pedig a budapesti élet szombati bemutatójának nem lesz kellő sikere, úgy tudják be kérem, a 13 meg nem írt fejezetnek.

Salamon Ötön.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Lában ur könyvei és egyéb történetek.** Ez a címe *Abányi* Emil most megjelent novellás-kötetének. Az illusztris költő, disse a magyar elbeszélő irodalomnak is, prózai munkáinak legjavát gyűjtötte most kötetbe, amely nagyértékű ujdonsága a könyvpiacnak. A novellás-kötet, amelyről legközelebb érdeme szerint beszámolunk, az *Athenaeum* kiadásában jelent meg. Ára 2 korona.

SPORT.

** **Bécsi löversenyek.** A Derby meeting holnap kezdődik meg a Freudenauban. Mindjárt az első nap kerül előtérre a *Kanca-díj*. Budapesti győzelme után az elsőséget *Vigtól* algha lehet elvitatni. Jelöljeink:

I. *Türelmes* — *Pálda*.

II. *Szamóca* — *Tó-Almás*.

III. *Vig* — *Fancy*.

IV. *Dreher-ist*. — *Franko*.

V. *Galette* — *Quitt*.

VI. *Álmon* — *Flaggenschiff*.

VII. *Hoz* — *Bonbon*.

** **A bécsi löversenyek eredményét** minden más orgánusot megelőzve a leghamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó után tudhatjuk meg az érdeklődők, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján közvetlenül az egyes versenyek lefolyása után két futamontként részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A löversenyeredmények felolvasására, melynek összerendelését már hat óra tájban felolvasatja a beszélő újság, kétszeres rádiójellel hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

Nyitlér.

A Fővárosi takarékpénztár m. szövetkezete

Kerespenzi-út 40. sz.

Kölcsönt nyújt kereskedőknek, iparosoknak stb. 3-6 havi tőkereztetés vagy heti befizetés alapján. Ertek-papírosra, állami vagy városi követelek engedményezésére. Kereskedőknek társulhat.

Minden hölgy

használja a **P. Boyer párisi** (Boulevard Strasbourg 12.) gyógyszerés „*Onduletrée*“ vizét, melyet a haját ha bedőzölük, természetes hullámos (ondulatio) lesz. A haj mindaddig megtartja hullámoságát, míg a feje meg nem mosuk. Főlétes a haját sütés által rongálni. Számtalan elismerő levél. Egy üveg ára 2 korona. — Magyarországi főnkár és székiültési hely:

Vanicsek Gyula főügy-fodrász Budapest, Üllői-út 21. sz.

A Magyar leszámító- és pénzváltó-bank igazgatósága, úgy a maga, mint az egész tisztviselői kar nevében fájdalommal tudatja, hogy

BING ANDOR ur

intézeti főtisztviselő

folyó évi május hó 23-án, hosszas szenvedés után, munkás életének 41-ik évében Budapesten jobblétre szenderült.

A megboldogult, ki 21 éven át volt intézetünk fáradhatatlan buzgalmu tisztviselője, pártalan szorgalmával és eredményös működésével az igazgatóság igaz háláját és kartársai tiszteletét, baráti szeretetét és elismerését érdemelte ki.

Budapest, 1902. május havában.

Nyugodjék békében!

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Loubet Péterváron.

Pétervár, május 23.

A francia nagykövetségén adott reggeli után *Loubet* elnök kíséretével, testőrközöklöktől kísérvé, az Alexander Newskij-kolostorba ment. A kolostorban a metropolita üdvözölte az elnököt orosz beszéddel, amelyet *Szábler*, a szinodus segéd-őprokurátora fordított le franciára. Az elnök megnézte a székesegyházat és a kolostort, azután a metropolita lakására ment. A nap folyamán *Loubet* elnök meglátogatta az itt időző nagyhercegeket és nagykövetelet és végül megnézte az Izsák-templomot. A lakosság mindenütt lelkes ovációkban részesítette az elnököt.

Pétervár, május 23.

A cár tegnap délután a carszkoje-szelói Sándor-palotában Franciaországból érkezeit francia veteránok küldöttségét fogadta, amely a cári párnak Franciaországban tett látogatása emlékére diszkardot és az akkori hődőlő-ünnepségekben résztvett személyek aláírását tartalmazó albumot nyújtott át a cárnak. A cár megköszönte a figyelmet.

Pétervár, május 23.

Loubet elnök tegnap délután a télapalota megtekintése után a palota fehér-termében több küldöttséget fogadott, köztük a pétervári és moszkvai nemesség, sok község és pétervári kereskedők és kézműveseinek küldöttségét. Moszkva város elüljáróságát *Galicin* herceg polgármester vezette *Loubet* elé. A küldöttségek üjiratot, vagy kenyeret és söt adtak át az elnöknek, *Lejanov* pétervári polgármester pétervári képekből készítet albumot. A küldöttségek fogadásánál jelen volt a belügyi és a pénzügyi miniszter is. Este hat órakor *Loubet* Carszkoje-Szelóba ment, hol tiszteletére diszoldadás volt a színházban.

Pétervár, május 23.

A Montcalm hajón adott reggelinél *Loubet* elnök a következő feiköszöntőt mondta:

Sire! Midőn ön a császárné 6 feleségével megjelent a Montcalmon, a francia haditengerészetet oly kitüntetésben részesítette, melyet ez mélyen fog érezni. Tengerészeinknek az orosz hadseregben lévő vitéz bajtársak iránti érzelmei nem mulasztanak el egy alkalmat sem, hogy kifejezésre jussanak. Rövid idővel ezeltől ez a távol Kelet vizein és legutóbb a keleti tengeren történt. És mindenütt megnyilvánult egyetértésük, bizonyítékaként országaik egyesülésének. Ebben a vendégszerető birodalomban való tartózkodásom meleg és kitörtölhetetlen emléket víszem magammal. Franciaország, mely örömmel értesül arról a fogadtatásról, melyben képviselője részvétel, ragaszkodni fog a szövetséghez, melynek játékony hatását Oroszország éppúgy méltányolja, mint Franciaország. A hősiés orosz haditengerészet sikereire és dícsőségére üritem poharamat.

Miklós cár így válaszolt:

Rendkívül kellemes a császárnének és nekem, hogy ismét a vitéz francia tengerészek közt lehetünk és ez egészen különös öröm nekünk, mert e szép hajón Franciaországban érezzük magunkat. Szívemből köszönetet mondunk önnek elnök ur látogatásáért és kérjük önt, hogy tolmácsolja a barát, hű és Oroszországgal változhatatlan szövetséges Franciaországnak legelénkebb szimpatiánk érzelmeit és legjobb kívánságainkat. A dícsőségés francia haditengerészet jólétére emelem poharam.

A francia nacionalisták.

Páris, május 23. A hazafias liga egyesületi helyiségében tegnap este *Jules Lemaitre* elnöklete alatt gyűlést tartottak a nacionalista program alapján megválasztott képviselők. Vagy 40 képviselő volt jelen. Huszan kimentették elmaradásukat. Hir szerint ezen a gyűlésen az *alaktanuló nacionalista képviselőcsoport* programját ívonalalaiban megállapították. A *Gaulois* jelenti, hogy a nacionalista és konzervatív képviselők azonnal a képviselőház megalakulása után amnesztiát tognak indítványozni az állami törvényszék által elítéltek részére.

Románia ünnepe.

Bukarest, május 23. Tegnap este szentelték fel a királyi kastélyban azoknak az ezredeknek a zászlait, amelyek az 1877/78-iki hadjáratban résztvettek. Az ünnepsépen, amelyen 43 zászlót szenteltek fel, jelen volt a király, a királyné a trónörökös pár *Károly* herceggel, *Sturdza* miniszterelnök mint a hadügyi-minisztérium ideiglenes vezetője, az idegen katonai attasék, a tábornokok és a tisztakar, köztük az

említett ezredek összes parancsnokai. A második vadász-zászlóaljnak, amely 1877. szeptember 1-én elfoglalta a grivici erődöt, az a kitüntetés jutott osztályrészül, hogy a királyné babérból és rózsákból font koszorúval díszítette fel zászlóját, a király pedig feljogosította a zászlóaljot, hogy Erzsébet királyné nevét viselje.

Közigazgatási táviratok.

New-York, május 23. (Terményárfák.) (Zárlat.)
 Gyapó: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4). Májusra 9.14 (9.15). Augusztusra 9.59 (9.59). New-Orleansban helyben 9 1/4 (9 1/4). — **Petroleum:** Stand white New-Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphianban 7.35 (7.35). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.20 (1.20). — **Zsír:** Western steam 10.55 (10.60). Rohe és Brothers 10.80 (10.85). — **Tengeri irányzata gyenge.** — Májusra 70 1/2 (70). — Juliusra 67. — (67 1/2). — Szept-re 65. — (65 1/2). **Buza irányzata gyenge.** — Páros órái helyben 88 1/2 (89 1/2). Májusra 79 1/2 (80). — Juliusra 79 1/2 (80). — Szept-re 77 1/2 (78 1/2). Dec-re 79 1/2 (79 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — **Kávész:** Fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Májusra 5. — (5). Augusztusra 5.20 (5.20). — **Liszt:** Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — **Cukor:** 2 1/2 (2 1/2). — **Ön:** 29.10 (29.10). — **Réz:** 12.55—12.65. — (12 1/2—12.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 23. (Terményárfák.) (Zárlat.) **Buza irányzata gyenge.** — Májusra 78 1/2 (78 1/2). — Juliusra 78 1/2 (74). — **Tengeri irányzata gyenge.** — Szept-re 59 1/2 (60 1/2). — **Zsír:** Májusra 10.15 (10.17). — Juliusra 10.15 (10.17). — **Szalonna short clear** 10.25 (10.25). — **Sertésus:** Májusra 16.95 (17.02). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK

Forró dalok.

Kikötői oszteria... Nóta meg tánc járja.
 Illegit-billegeti az olasz föld lányá.
 Láng az ajka... Tüzes szeme fénylő-kéklő színt vet
 S mint lidércény csalogat, hív minket...

Mandolinját titi-vere Sziljabban fáncol...
 Arcom kigyúl valami nagy, vértörő...
 Felejteni kezdte hitet, felejteni törvényt
 S forró testtel sovárgom az örvényt.

Körötem ég a levegő... Perzselt a képem.
 Vörös lángnyelv kovályogva cikáz az légen.
 Arra szállt most. Ott van, ott van! Ott száll velem szemben
 S mint lidércény csalogat, hív engem.

Tüzelő arcokra kiül a vér láza,
 — S mámoros lelketem valami megrázza...

Foszlanak az árnyak... Száll a mámor... s érzem
 Valahol valaki mádkozik értem...
 (Rovigno)

Balla Ignó.

— **Behanzin király.** A martiniquei végítéletéről érkezett legújabb hírek arról is megemlékeznek, hogy a reményes katasztrófának alighanem áldozatul esett Behanzin, Dahomey száműzött királya is, aki St. Pierreben élt azóta, hogy bukása bekövetkezett. Néhány hónappal ezelőtt legalább bizonyos, hogy ott volt St. Pierreben s a táviratok nem említik a megmenekültek között. Dahomey egykor virágzó afrikai királyság volt, aztán Franciaország végleg bekebelezte. Behanzin csak négy évig volt Dahomey királya. Amikor 1890-ben trónra lépett, akkor egyik első dolga az volt, hogy Carnot elnököt békét kért. Kétszer levélben fordult az elnökhöz, egyszer pedig követeket küldött az Elysébe. De Franciaország nem bízott Behanzinban és fél évvel a trónra lépése után a francia parlament három millió francot szavazott meg egy ellene vezetendő expedícióra. A döntő ütközést megkezdődött, amikor Behanzin fehér lófogóval áru-lóan törbe csalta a franciákat. Ez az árulás csak megkötöztette a támadók buzdóságát s ügyes hadjárattal Dadd ezredes, aki harminc mérföldnyire volt a fővárostól, tizenegy mérföldnyire közeledett Abo-meyhez. Amikor Canat, a királyok szent városát elérte, Dahomey feltételek békét kért. De a franciák feltétlenül megadást követeltek és nagy fáradsággal, mocsaras erdőknél Abo-mey felé törtek, ahol a király várta megkérésüket. Ez a csata volt végső próbája az erejének, híres amazon serege is teljesen fegyverbe állott. Az amazonok tudvaleg nagy di-csőségét tették Behanzin királyságának. Beláthatatlan idők óta a törzsfőnökök leányainak a feladata volt, hogy a királyságot végsősükségben védelmezzék s mint testőrség állandóan a király körül legyenek. Nagy ünnepségek alkalmával az amazonsereg parancsnoka leültette az isteneknek áldozott foglyok közül az elsőnek a fejét. Aztán a még vértől gözőlgő bárdot megcsóválta és csapatját diadalmosan to-

vább vezényelte. Behanzin a végső ellentállásra maga köré gyűjtötte amazonjait. Amikor a franciák a mocsarak közül előkerültek, egy napsugaras síkságon maguk előtt látták Abo-meyt palotáival és teraival. A tornyok ezüstösen csilámlottak a napfényben, de hirtelen lángok csaptak a magasba s Dadd előtt lángba borult a huszerez lakóju főváros. Dahomey diosósége letűnt elhamvadt fővárosa pusztulásával. Vitézeit elhagyták, az ellenséggel meg két évvel vesződt, aztán a védelmére manifestumot bocsátott ki „az összes megyékhez”. Végül teljesen leigázták a Martinique szigetért száműztek, ahol a legnagyobb valószínűség szerint a napokban odavesztet.

— **A becsületrend-jubileuma.** Most mult száz esztendeje annak, hogy ezidőszert egyetlen francia rendet, a becsületrendet megalapították. Mikor Bonaparte, az első konzul, 1802. május 19-ikén a becsületrendet megalapította, erős harokot kellett tolytatnia, mert a törvényhozás utéletben kétszázhatvenhat törvényhozó közül szánt az alapítás ellen szavazott. A rend négy osztályánál nagy bölcsen arra is tekintettel voltak, hogy a kitüntendőknek elég aprópénzük is legyen, hogy méltóságuknak megfelelően reprezentáljanak. E végből a főtisztok ötezer, a commandeurök kétezer, a tisztok ezer és a lovagok kétszáz frankot kaptak évi díjul. Amikor két évvel később a köztársaság császárságra alakult át, az érdemrend átalakult. A kerek arany középpajzsra a császár képe került, körülötte sötétkék alapon ez az arany felírás: „Napoleon, Empereur des Français”, a tulsó oldalon pedig a francia sas volt látható kiteresztett szárnyával, karmai két villámokkal, a felirat pedig ez: „Honneur et Patrie.” A kereszt fölött egy császári korona lebegett. Később az érdemrend még több változáson ment át. XVIII. Lajos a restauráció alkalmával ugyan újra behozta a régi rendeket, de a becsületrendet még sem merete eltörölni. Az érdemrend azonban megint csak módosult, mert Napoleon képe, a sas és a császári korona helyébe IV. Henrik képe került ezzel a felírással: „Henri IV. Roi de France et de Navarre”, továbbá három lilommal és a királyi koronával. A régi lovagok nagy zavarba jutottak, mert az érdemrendüket ugyan-csak gyakran kellett változtatniuk. A júliusi forradalom a három lilom helyébe két trikolor hozott, az 1848-iki forradalom oda varázsolta az érdemrend egyik oldalára Napoleon fejét ezzel a körirattal: „Bonaparte, premier consul, XIX. mai 10”, a tulsó oldalra pedig a két háromszínű zászlóhoz ezt a feliratot: „République française”. III. Napoleon nagy ósének a képéhez ezt a köriratot adta: „Napoleon Empereur des Français”, a tulsó oldalra pedig a császári sas ezzel a devizzel: „Honneur et Patrie”. Az új köztársaság a Napoleonok képét a republikánus szabadság istennője alakjával pótolta ezzel a körirattal: „République Française”, míg a tulsó oldalon megint csak a két trikolor szerepel a „Honneur et Patrie” devizzel. Érdekes véletlenségből különben még egy jubileumot jegyeztek fel ebben a hónapban és pedig vonatkozással a becsületrend jubileumára. Négyszázévvvel ezelőtt, 1502. május 21-ikén tizedték fel Szent Lonszigetét a portugálok. Es Szent Ilona-szigetén fejezte be életét a becsületrend megalapítója.

— **Humbertné keze.** Mme de Thèbes, a hírneves jósnő is beleszólt végre a világraszóló Humbert-ügybe. Szól Humbertné kezéről, amelyet ismer, s tudatja születésének idejét s a következő horoszkópot állapította meg:

— Humbertné a hold erős hatása alatt született, ami intelligenciát ad. A Merkur szintén nagy befolyást gyakorol a sorsára. Merkur tudvalegöl egy tolvajok istene, természetes tehát, hogy ennek a rendkívüli asszonynak az okossága a rossz felé fejlődött. A keze szilárd alkotású, de hosszú ujjai kétségtelen megbízhatatlanságra vallanak. Fejalkatából örült vakmerőségre lehet következtetni, Mikor Humbertné a sorsa felől megkérdezett, megmondottam neki, hogy a keze olyan asszonyé, aki gnyarnatot akar alapítani. Az ilyen embereknek kalandos természetük van. Humbertnében mindenesetre nagy lelki erő lakozott. Kezének képe eltörülhetetlenül védődött bele emlékezetembe. Cselszövő merészség rejtőzik benne, amely Medici Katalin finom gonoszságára emlékeztet.

Aztán olyan mesét mond el Mme de Thèbes, amelyben Humbertné kezére lehel ismerni.

— Négy nappal Humbertné eltűnése előtt, — ugymond, — egy sűrűn lefátyolozott bűgy lépett be hozzám, akit lehetetlenség volt felismernem. Azt kérdezte tőlem, hogy vajjon nem veszem-e észre a tenyerében a „fogság” vonását.

— Száműzés mindenesetre benne van. Látok azonban kívül szenzációs pert benne, amelyből aligha vonhatja ki magát.

— De lát-e a „fogság”? — kérdezte megint türelmetlenül.

— Fogság vagy örültek háza, egészen bizonyosan nem tudom, de az internálás, az bizonyos. A kezében ugyanaz a vonás van meg, mint Guérinében, akinek tanuk előtt megjósoltam a száműzést.

Madame de Thèbes egyébként azt állítja, hogy a martiniquei katasztrófát is megjósolta. Az idei esztendő nagyon fenyegetőnek hirdeti, a levegő és a víz öszeseküszik ellenünk. Ceupa szerencsétlenség leselkedik ránk s az utazás mindenkire nézve rosszul üt ki. Szóval ördögös asszony ez a francia jósnő és szép kis jövendelmei lehetnek a jövő fátylának föl-lebentéseiből.

— **Boldog tenorista.** Irigylésre méltó tenorista az orosz Sobinov. Az orosz operától huszonegyezer arany rubelt, vagyis körülbelül ötvenezer forintot kap éventekint, ami azonban csak hététhónapi szereplést jelent minden esztendőben az operánál. A többi öt hónapot vendégszereplésekre fordíthatja. Egyetlen muszka színész sincs, aki annyi gázsival dicsekedhetnének. De az is bizonyos, hogy Sobinov ez idő szerint legnagyobb kedvence a: orosz közönségnek. Legközelebb tiz előadásban szerepel Péterváron és esténként kevés híjján háromezer forintot kap.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jelentik május 23-iki kelettel: A mai értéktőzsdén a köszönbányászok sztrájkja miatt a köszönbvasutak és a keleti vasutak részvényeiben gyenge volt a forgalom. Ellenben a gabonavasutakra kedvezően hatott a Chicago-Milwaukee részvények áremelkedése és a jó időjárás. A legújabb vasutegyesítés ébren tartotta az érdeklődést a kis vasutak iránt. A rézpiac kedvező helyzete szintén javára vált a piacnak. A Kanada—Pacífico-részvények hanyatlása azonban hozzájárult ahhoz, hogy az irányzat szabálytalanul alakuljon. Részvényforgalom 590.000 darab.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 89.— korona, áruban 89.50 korona, Bécsben 87.80, illetve 88.20 korona.

Borjvásár. 1902. évi május hó 23-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhárta: Belöldi 610 borju 1121 drb, leölt borju — db, bécsi borju — db, — db, nővendékmárha 4 darab, bárány 616 165 darab, leölt bárány — darab. Argyévesek: — Belöldi 610 borju I. rendű 74—88 l.-ig, kivételes 90 —. II. rendű 610 borjúkért 60—72 l.-ig, I. kilonkint leölt borju I. r. — l.-ig, II. r. — l.-től — l.-ig, kivét. I. kilonkint levonás nélkül. Ragott borjúkért — l.-ig. Nővendékmárha — l.-től — l.-ig, l. r. 58—64 l.-ig, közepminőségű 48—56 l.-ig, alárendelt 40—46 l.-ig, I. kilonkint. Bárány 616 8. — 12. k., leölt bárány — k. kivételesen ár — k.-ig páronkint. — Az irányzat élénk, az árak 6—8 fillérrel kil.-kint emelkedtek.

Kösvágóhídi sertésvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 365 darab. Erkezett 644 darab. Összesen 1009 darab. Eladatott 825 darab. Maradt 184 darab. Mai árak: Öreg másodrendű sertés: 78—80 korona, silány 74 korona. Fialat nehéz — korona, közép 86.—92 korona, könnyű 70—86, malac 50.— korona 100 kilogrammonként élőszuliban, minden levonás nélkül. Vásár élénk volt.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, május 23.

A mai buzaüzlet szilárd irányzattal nyílt meg. A kínálattal szemben jó vételkedv mutatkozott. Forgalmába került 22000 métermása buza 2 1/2—5 fillérrel magasabb árakon.

Más gabonaneműkben nem történt árváltozás. Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 78-5 k. 9 K. 22 1/2 f. **Körömentei:** 1600 mm. 78-5 k. 9 K. 20 f. 1500 mm. 78-5 k. 9 K. 20 f., 1500 mm. 78-5 k. 9 K. 20 f. **Hódmezővásárhelyi:** 2800 mm. 78 k. 9 K. 17 1/2 f. **Makói:** 2800 mm. 77-8 k. 9 K. 07 1/2 f., 1000 mm. 77-8 k. 9 K. 07 1/2 f., 750 mm. 77-5 k. 9 K. 07 1/2 f. **Fejérmeyei:** 800 mm. 78 k. 8 K. 45 f., 700 mm. 70 k. 8 K. 25 f. **Pestmegyei:** 500 mm. 79 k. 9 K. 10 f. **Zentai:** 1500 mm. 74-8 k. 8 K. 90 f. **Bánási:** 1000 mm. 75-2 k. 8 K. 70 f., 700 mm. 75-2 k. 8 K. 70 f. **Ó-Becsei:** 9200 mm. 74 k. 8 K. 85 f. **Szerbiai:** 2200 mm. 75 k. 8 K. 25 f., 1200 mm. 75 k. 8 K. 25 f.

Mind három hónapra. **Arpa:** 180 mm. 6 K. 75 f. **Zab:** 100 mm. 7 K. 85 f., 240 mm. 7 K. 30 f., 100 mm. 7 K. 25 f., 400 mm. 7 K. 07 f. paritás. **Tengeri:** 200 mm. 6 K. 19 f., 100 mm. 5 K. 17 1/2 f., 500 mm. 6 K. 15 f., ab Kőbánya.

Készpénzfizetés mellett. Tegnapi delután eladatott: **Fejérmeyei:** 1050 mm. 75 k. 8 K. 77 1/2 f. három hónapra.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde s-okásai szerint készpénzben 89.

tílogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és tílogrammonkint.

Table with columns for 'B u z a' and 'K i l o g r a m m' (K-tól, K-ig) showing prices for various types of wheat and flour.

Table titled 'Egyéb gabonaszemek' (Other grain seeds) with columns for 'K i l o g r a m m' (K-tól, K-ig) and prices for items like 'Bécs', 'Arpa', 'Zab', etc.

A határidőszétlet folyamán a következő költségek történtek:

Table listing costs for 'Májusi buza 1902.', 'Októberi buza 1902.', 'Októberi rozs 1902.', etc.

Déli egy órákor a következő zárórakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing exchange rates for 'Májusi buza 1902.', 'Októberi buza 1902.', 'Októberi rozs 1902.', etc.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table showing closing prices for 'Buza májusra 1902.', 'Buza októberre 1902.', 'Októberi rozs 1902.', etc.

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde nyugodt irányzattal indult, az üzleti folyama alatt azonban transvaali jelentésekre a nemzetközi értékek szilárdultak.

A déli tőzsdén berlini jelentésekre a hangulat kedvező volt, később pedig üzletelend állott be és az árfolyamok lemorzsolódtak.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 685.90—688.—, Magyar hitelrészvény 711.25—713.—.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák hitelrészvény 688.25—685.75—686.—.

Utóközvetítés. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 686.25, Magyar hitelrészvény 711.50.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Hieremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemű 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, közép szemű 42.—46.— korona, nagyszemű 48.—52.— korona.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, május 23. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Newyorki gyengébb árfolyamokat jelentett.

talkozott eladásokra. Zárlatok május—június 1902. 6. Ószi buza 1, rozs 1— fillért vesztett.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde barátságos hangulatban folyt le. A déli tőzsde osztondes volt, forgalom csekély.

Bécs, május 23. (Magyar értékek zárlata) 4 1/2%-os aranyárjádék 120.75, 11.25- és szegedi kölcson sorsjegy 162.—.

Bécs, május 23. (Osztrák értékek zárlata) 4 2/3%-os papírárjádék 101.60, 4 1/2%-os osztr. aranyárjádék 120.70, 1860-os sorsjegy 158.—.

Bécs, május 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefon-jelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 688.—.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, május 23. (Zárlat) 4 2/3%-os papírárjádék —, 4 1/2%-os osztrák aranyárjádék —, Elbavölgyi vasut —, Magyar koronárjádék 98.25.

Berlin, május 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyárjádék 101.75, Magyar koronárjádék 98.25.

Páris, május 23. (Zárlat) Osztrák-magyar államvasut 748.—, 4 1/2%-os osztrák aranyárjádék 102.60.

Frankfurt, május 23. (Zárlat) 4 2/3%-os papírárjádék 101.90, 4 1/2%-os osztrák aranyárjádék 102.75.

Hamburg, május 23. (Zárlat) 4 2/3%-os ezüstárjádék 101.80, 1860. sorsjegy 159.50.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszrnok jelentése.

Május 22. A sertésüzlet irányzata változatlan.

Az üzleti életben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Hieremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemű 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, közép szemű 42.—46.— korona.

ban) — fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon feletti súlyban) — fillérig.

Sertésüzlet szám 1902. május 21. napján volt készlet 43.701 darab. — 1902. május 22. napján telhajtott 904 darab.

Napirend.

Napló: Szombat, május 24. — Római katolikus: M. ker. segit. — Protestáns: Eszter. — Görög-ország: (május 11.)

A miniszterek nem fogadják. Nemzeti Szalon tavaszi tarlata (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 óratól este 8-ig.

Műbárod körének kiállítás (Ferenciek-tere 4. szám) délelőtt 10-tól este 6-ig.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi kiállítás (Csillag-uta 15.) Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig.

Művészeti Múzeum (Kerespes-ut 72. sz.) délelőtt 9-10 óráig.

A Földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig.

Múzeum könyvtár délelőtt 9 óratól 1 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig.

Időjelzés. — Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, május 23.

A magas levegőnyomás nyugati, északnyugati és északi Európát borítja, az alacsony pedig Oroszország délnyugati részén, meg a Báltikon tartózkodik.

Vizállás. Máj. 23. Máj. 24. Máj. 25. Máj. 26. Máj. 27. Máj. 28. Máj. 29. Máj. 30. Máj. 31.

Table with columns for 'Máj. 23.', 'Máj. 24.', 'Máj. 25.', 'Máj. 26.', 'Máj. 27.', 'Máj. 28.', 'Máj. 29.', 'Máj. 30.', 'Máj. 31.' and various weather-related data points.

Advertisement for 'Legjobb Legjobb Legjobb PAP PAP PAP' featuring images of a typewriter and a desk.

Nadrág 2 frt. — Kammgarn-öltöny 14 frt. — Havelock egész pelerinél 9 frt. — (mind tiszta gyapjú) Rothberger Jakabnál, cs. és kir. udv. szál., Budapest, Váci-utca 6.

Munkás-Füzetek.

A magyar munkások legolcsóbb és legjobb olvasmánya. Gyári és vállalati munkás könyvtárak megalapítására alkalmas gyűjteményes olvasmányok. Megjelenik évente 20 füzet. **Egy-egy füzet ár 20 allér.** Az eddig megjelent füzetek a következők:

1. **Mesék a nagyoknak.** (Benedek Elek.)
2. **A pincészoba világa.** (Gaál M.)
3. **Küzdelem a létért.** (Vaszkó György.)
4. **Bandi, az asztalos.** (Baróthi.)
- 5-6. **Képek a szociáldemokrácia jövőjéből.** (Richter Jenő nyomán átdolgozta Mikos L.)
7. **Már késő.** (Gaál Mózes.)
8. **A vér.** (Benedek Elek.)
9. **A százegezők árva.** (A munkások árvaik történetéből K. Nagy Sándor.)
10. **Az első sztrájk.** (Déri Gyula.)
11. **Herédi János faluja.** (Vetési László.)
15. **A bányaőr.** (Mosdósy Imre.)
- 16-18. **Az aranyeszlő.** (Moeller-Szerdahelyi.)
19. **Egyszerű történetek.** (Thury Zoltán.)
20. **Külvárosi mesék.** (Kabos Ede.)
21. **A magyar alkotmány.** (Palotai Hugó.)
22. **Boldogság.** Egy magyar munkás amerikai levele. (Vetési László.)
23. **Falusi históriák.** (Homok.)
- 24-25. **A mesterlegények.** (K. Nagy Sándor.)
26. **Az ember sorsa.** (Vaszkó Gy.)
27. **A kupica bolondja.** (Kadosa Marcel.)
28. **Az egészséges ember.** (Dr. Fazekas.)
29. **Szegis magadon.** (Velszi Bárd.)
30. **Perelj uram! pereljmel!** (K. Nagy Sándor.)

Megrendelhető egyenként vagy előfizetés útján (egy évre 20 füzet 4 korona)

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrásy-ut 21.

!FONTOS! SÉRVBEN SZENVEDŐKNEK!

Sérültek ne mulasszák el! prospektust kérni a Magyar Orvosi Műszertár

Budapest legmegbízhatóbb legnagyobb és legolcsóbb **cipő-raktára**

Kerepesi-ut 10.

- Gombos fűz, v. cugos lakk-cipő, férfi 4, női... 3.50
- Férfi v. női boksz cipő 3.50
- Fűz, v. cugos oroszló lábóli 3.80, női... 3.80
- Lakk regatta férfi 2.50, női 2.50
- Férfi Chaussure 4.50, női... 4.-
- Férfi v. női cugos cipő... 3.-
- fűzős cipő... 3.20
- Lakk kivágott... 1.50-2
- Egy csatos 2.20... 2.50
- Fehér v. rózsaszínű cipő 1.80
- Fehér kezytűbőr cipő... 2.-

Artyékok, csomagolók, szállítók, ügyvez. VI. dekre 10 frton felül franco. Nem tetsző árut becserelek!

Sérültek ne mulasszák el! prospektust kérni a Magyar Orvosi Műszertár

Budapest, VII. Kerepesi-ut 32. (A Kókus-kórház templomával szemben.) Legjobb szabadalm.

Univerzális sérvkötoról.

Fáradtan erődnény! Kényelmes, könnyű kis nyomással a legnagyobb sérv is elzárható. Ugránót jóállással készítenek; műanyag, műlevegő, lábgépek, fűzők ferdő-nötteknek, egyenestartók, haskötők és gumiharisnyak merek szorít. — A betegjelöléshez szükséges cikkek és valdól francia különlegesek kaphatók. **Altalanos árjegyzék** bárkinél ingyen beérteményezhető.

A 8646. számú „Egyenmű alakos drótból készült drótkötél és kapcsolótég kötélpályák számára” c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal összekötöttes keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyerhető: Kalmár J. mérnök, hites szabadalmi ügyvivő íróházában Budapeston, VII., Kerepesi-ut 44. szám

Legmegbízhatóbb GUMMI

különlegességek, valódi francia minőségben. Gummi tucattja 1, 2, 3, 4, 5 frtig. **Capot americ** (rövid) tucattja 2 frtig 3 frtig. **Halbhólyag** tucattja 2, 3, 5 frtig. **Mintagyűtemény** (25 drb) 4 frt. Szétküldi gyorsan, diszkreció mel- **Tropp Mór** Budapest, VII., Kerepesi-ut 84 d. lett **Suspensor** drbja 25, 50 kr. és 1 forint.

!Gyomorhajosoknak!

Mindazoknak, kik a gyomor megbűlése vagy túlterhelése következtében hibás, nehezen emészthető, igen forró vagy igen hideg ételnek vagy rendszeres ételmű folytán gyomorajást kaptak, mint:

gyomorhurut, gyomorgöres, gyomoralfajalmak, nehéz emésztés vagy elnyálkásodás, azonnal egy jó háziassert ajánlunk, melynek kitűnő gyógyhatása már sok év óta kipróbáltattak. Ez a közsmeretű

emésztő- és vértisztító-szer, az Ullrich Hubert-féle gyógyfű-bor.

Ezen gyógyfű-bor kitűnő gyógyerejének talált felvéskül van 10 borral készítve, orvosi a énként az ember egész szervezetét a nélkül, hogy háztör volna. A gyógyfű-bor előállított minden zavart a véredényekből, tisztítja a vért minden elromlott a betegséget okozó anyagot a határozottan előmozdítja az egészséges vér újraképződését.

Ezen gyógyfű-borok költő időben való használata által a gyomorhajok legelőnyösebb első cselekedésben elfojtának. Nem szabadna tehát kéntünk, hogy felhasználás előtt részletesen megismerjük a bor, havi, egészségesen emészthető, minden körülmény, mint: főfaják, felbűlések, ágértés, föl fűvadás, hányás rosszullet, melyek krónikus (idült) gyomorhajoknál sokkal hevesebben lépnek fel, már néhányszor írás után elváltottak.

Székrekedés a ennek kellenélén következménye: mint **dugulás, köllőfűvadás, szűvadás, szűvadás, máj-csomósodás, lép- és alsó érrendszer (arsnyér-bántalmak) ezen gyógyfű-bor által gyorsan és gyöngöden átváltottak el. A gyógyfű-bor megszabadít minden emésztéshettségől, az emésztő-rendszer fölénkült a könnyű székelés által előállított a gyomorból és belekből minden ártalmas anyagot.**

Komor, halvány arckifejezés, vérhány, elerőtlenedés többnyire a rossz emésztés, hiányos vérképződés a a máj betegsége állapotának következménye. Teljes étvágytalanság, ideges túlfeszíttség az kedőtylehangosítás, valamint gyakori főfaják, álmatlan éjszakák mellett gyakran az ily betegségek előfordulnak. A gyógyfű-bor emeli az étvágyt, előmozdítja az emésztést és táplálkozást, az anyagcserét hatalmasan előzti, Ujraszt, táplálkozik, mint: főfaják, felbűlések, ágértés, föl fűvadás, hányás rosszullet, melyek krónikus (idült) gyomorhajoknál sokkal hevesebben lépnek fel, már néhányszor írás után elváltottak.

Óvakodjunk az utánzatóktól! Kérjük ügyesen **Ullrich Hubert-féle gyógyfű-bort.**

Az én gyógyfűborom nem titkos szer; alkotásait a következők: 450.0 malaga-bor, 100.0 borzecs, 100.0 glicerin, 240.0 vörösbor, 150.0 vadbaracknyel, 320.0 cseresznye-lé, 10.0 — 10.0 rész édes cukor, áns, Holca-borok, amerikai gyökér, Enzain gyökér, kalmus-gyökér.

3 forint

„Darányi” vászon, házi, lovagló- és vadász kabát 3 frt

Egy divatos öltöny, szürkealap fehér csikál 10., 14 és 12 frt

Egy mosó-öltöny 5 frt

Egy lüsterkabát 2.50 frt

Egy lüsteröltöny 9 frt

Egy fü térdnadrág 75 kr

Egy gyermek mosó costume, szintartó és jó mosható 1.50 frt

Egy lüster costume kék és szürke színben 5 frt

The English Clothing Company

KOCH TESTVÉREK

Budapest legnagyobb férfi- és gyermekruházruhá

KÁROLY-KÖRUT 26.

Saját érdekében kérjen árjegyzéket, melyet bérmentve beküldünk.

SITOGEN

Legfinomabb és legtáplálóbb leveskivonatot és izletes ételmelléklet

Tudományszerű vizsgálat szerint Sitogen minden hasznos, kivonatot, levesfűszert, csomog- és gyarmatruktó sbit izletességben, táplálkozásban és folyóiban 65 gr. 2 kor. Probávsu 65 gr. 30 írt.

A Sitogen-kivonat-lárásnyó képviselője az osztrák-magyar monarchia részére:

Hoffmann S. Budapest, VIII. Népszínház-u. 38.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlhatom

DR. KAJDACSY,

v. cs. és kir. orvostudor és kórházi főorvos

Electrotherapial rendelő-intézet

IV. Kigó-utca 5. I. em. Klótid-palota (Áltárház és lift használhat)

A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, legnyolcsabb húgylólyagbajokat, bujakóros sebeket, nyhíllist, az únfertőzés utóbjait

Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban oltanyirya felkarolt és hatásában páratlan sikort

Electro-Massage vagy Psychrophor

Által. magánléseket, nőknél fehérlőlyást becses-kendésé nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori hüvelyi kövességben borított ideg és ennek utókövetkezményeképp létezőjt hátrénebbajokat gyógyít a legújabb gyógy-műszert alapon és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óráig, 4 óráig, este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárt. Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltunk; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, nyhíllist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az únfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férful gyöngességét (impotentia) ugy fiatal, mint idősebb egyéneknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógy-szeret.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (Dobány-utca sarok, I. emelet).

Bejártat a lépesnél. Külön várótermek. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Minden egyezségi beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. vastagabb betűkből 8 fillér.

ARÓ HIRDETEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Lévéli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozósoknak a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetések... központi hirdető... Minden egyezségi beiktatása...

Veszek 10 kötetes... Szabóné kitérés... Hegedűkötés... Egy 15 év 6ta...

Kéleti akadémiát... Hónapos szobát... Mezel Antal... Nemzeti zenedél...

Német bonnok... Cserekesze-likőr... Bécsi szabóné... Mindenféle...

Német szóabálány... Kínálat... Háziassági ajánlat... Uralm!

Kedves Micci! Kereslet. Kereslet. Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

Kereslet. Kereslet. Kereslet... Kereslet... Kereslet...

A doktorátus (dr. jur., med., theol., phi) előzetlen végzet, európai...

Virágbarátoknak! A „Flora” virágbarát-kövonal...

Használt férfruhákat legmagasabb árban... Kivántra a vevő a helyszínre jelennek.

POLOSKÁK, szobakapok, csatnyibogarok, molyok, hangyák, bolhák...

rovart irtó porom dobozokban 1 forintért, kisebb 50 és 30 krajcárjával. Tökéletesen mérgeztetés, gyors és biztonságos...

szabadalmakat kieszközöl és értékesít PATAKY H. és W. utoda dr. Wirkmann József

Náthán Ignác butorfráter Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

Most jelent meg! Negyedik bővített kiadásban, díszes kiállításban, tetőzetős alakban

MIRJAM című remek nyelvvelésítő irók magyar szövegt

Imádságos könyv zsidó népi származású. Írta: Dr. Kiss Arnold

Legjobb eredmény... Butor csak jó minőségű. Házioszoba, kredenc, szőnyeg...

Egy gazdátlan csonak története. REGENY Írta: MOLNAR FERENC. KAPHATÓ A „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában. Ára 2 korona.

Barna Jónás székésv. tanár Kerepesi-út 61.

Eletnagságu... fenyőfák vidéki kis képek után is elegáns körlet legfinomabb kivitelben

10 forintért. Fényképek minden más nyugvás, pontos kivitelben jutányos áron kaphatók az alábbiak szerint.

Használt férfruhákat legmagasabb árban... Kivántra a vevő a helyszínre jelennek.

POLOSKÁK, szobakapok, csatnyibogarok, molyok, hangyák, bolhák...

rovart irtó porom dobozokban 1 forintért, kisebb 50 és 30 krajcárjával. Tökéletesen mérgeztetés, gyors és biztonságos...

szabadalmakat kieszközöl és értékesít PATAKY H. és W. utoda dr. Wirkmann József

Náthán Ignác butorfráter Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

Most jelent meg! Negyedik bővített kiadásban, díszes kiállításban, tetőzetős alakban

MIRJAM című remek nyelvvelésítő irók magyar szövegt

Imádságos könyv zsidó népi származású. Írta: Dr. Kiss Arnold

Legjobb eredmény... Butor csak jó minőségű. Házioszoba, kredenc, szőnyeg...

Egy gazdátlan csonak története. REGENY Írta: MOLNAR FERENC. KAPHATÓ A „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában. Ára 2 korona.

Barna Jónás székésv. tanár Kerepesi-út 61.

En Csillag Anna! 185 em-m. dr. Loretay hajmalom, mely az általam felfeltárt keskeny 14 havi használat után kipuszt. Erős ködös az egyedül szer. mely hajhullás ellen, a növekedés előmozdítására a a hajtalaj termelésére alkalmasnak talált. Ujánál szép lett szánál-növést a más rövid használat egy a haj, mint szakállnak termelésére. Hányt és sürtésget ködösös a gyors összeléletől legmagasabb korig meg-örv.

A ki lakást keres e vagy kiadó lakása e van e

A ki személyzet e keres vagy hely nélkül van e

A ki valamit venni vagy eladni akar e e stb. stb.

Náthán Ignác butorfráter Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

Most jelent meg! Negyedik bővített kiadásban, díszes kiállításban, tetőzetős alakban

MIRJAM című remek nyelvvelésítő irók magyar szövegt

Imádságos könyv zsidó népi származású. Írta: Dr. Kiss Arnold

Legjobb eredmény... Butor csak jó minőségű. Házioszoba, kredenc, szőnyeg...

Egy gazdátlan csonak története. REGENY Írta: MOLNAR FERENC. KAPHATÓ A „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában. Ára 2 korona.

Barna Jónás székésv. tanár Kerepesi-út 61.

Nyomatott a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvételű társaság köröregében, Budapest, IX. Öllői-ut 25.